

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Po deželnih zborih.

V soboto so zaključili svoje zasedanje tudi oni deželni zbori, ki so zborovali najkasneje, kakor dalmatinski, koroški, češki. Sedaj so nastopile parlamentarne počitnice tudi za te zastoje.

Ako se ozremo na delovanje ali — nedelovanje raznih deželnih zborov, imamo pred seboj še dokaj zanimivo sliko parlamentarnih odnošajev posameznih kronovin, v katerih odnošajih se zrcalijo tudi razne politične in gospodarske razmere teh posameznih pokrajin.

Ker se hočemo z odnošaji v našem goriškem deželnem zboru pečati nazadnje, bavili se hočemo povprečno z delovanjem ostalih deželnih zborov.

Najzanimivejši mej drugimi deželnimi zbori so bili letos kranjski, dalmatinski in tirolski deželni zbor.

V kranjskem deželnem zboru je po jako kratki dobi zasedanja došlo do obstrukcije od strani katoliško-narodnih poslancev, ker jih je z Nemci v kompaktno večino združena napredna stranka hotela prikrajšati na parlamentarnih pravicah s tem, da ni pripustila številu mandatov kat. nar. posl. primerne števila v odsekih. Položaj, ki se je razvil iz tega neparlamentarnega poskusa, je prisilil vlado k zaključenju tega deželnega zbora pred časom.

V dalmatinskem deželnem zboru je letos prav krepko grmel in treskalo. Novi namestnik je moral prestatiti „krst“ s tem, da so mu Bianchini in tovariši brali levite, češ da hoče Dalmacijo ponemčiti. Poslanci Bianchini, Čingrija, Trumbić in dr. so zlasti naglašali hrvatsko državno pravo ter zjedinenje Dalmacije z deželami v monarhiji, v katerih bivajo Hrvatje. Sprejel se je tudi Bianchinijev načrt postave, ki zahteva sprejemanje v šole onih otrok, ki ne poznajo učnega jezika šole. S tem načrtom se je izdatno zajezilo potujčevanje hrvatskih otrok v šolah, v katerih poučujejo učitelji, ki so pristasi irredentizma. Tudi je bil sprejet načrt poslanca dr. Čingrije o gospodarski reorganizaciji Dalmacije in več družega.

LISTEK.

Botrova kletev.

(Srbski: I. Veselinovič.)

(Dalje.)

Ljudstvo se razburi. Gotovo bi bila tekla kri, ko bi bil kdo skušal braniti Stanojlu, naj ne izvrši kazni. Poznali so ga, in britko je bilo napravljati dve nesreči iz ene. Nihče ni spregovoril več. Ali sosed je lahko čul, kako bije sosed ono srce. Stanojlu so se kar oči iskriale.

„Kakor je Bog nad teboj — nesmeš stegniti roke na botra!“ vsklikne Srečko iz vsega grla, ko ga je pripeljal berič pred sramotno klop.

„Ne, ne stegnem roke na botra“ reče Stanojlo že bolj miren. Na to sname čepico z glave ter jo vrže strani na tla. „Glej botrinjstvo je s čepico vred na tleh.“

Ljudstvo odvrne glavo. Veljko položi strica Srečka na klop in ga priveže k njej. Zamahne in vse je spreletel mraz...

Glasno stokanje kaznovanega je preglaševalo enakomerno štetje beričevo: „ena, dve, tri...“ Stanojlu so se bliskale oči divje — radostno in ustnice so se mu krčevito stiskale.

Tirolski deželni zbor je imel izmed vseh najviharnejšo dobo zasedanja. Ondi se je v tozadnem odseku sprejel načrt o avtonomiji južnega Tirola, ki pa ni zadobil potrebne deželnozborske večine. Italijani so hoteli z obstrukcijo izsiliti rešitev vprašanja o avtonomiji, a se končno sami niso mogli odločiti za način deželne uprave, ki bi bil rodil le še večje razpore in zmešnjave. Vsled tega se je deželni zbor še pred časom odgodil in se snide zopet meseca sept. ter bo nadaljeval razpravo o avtonom.

V koroškem deželnem zboru je nemška večina sprejela predlogo o volilni preosnovi, ki je v očitno škodo Slovincem, zlasti ker je ta večina odklonila predlog slov. poslancev, da se pomnoži število mandatov kmečkih občin za 17, kar bi bilo v korist slovenskemu prebivalstvu.

Podobno nasilje so hoteli izvršiti Vsenemci v štajerskem deželnem zboru v Gradcu. Slovenski poslanci nameravane volilne preosnove, ki bi bila skrajno škodljiva številu slovenskih zastopnikov, niso mogli preprečiti s svojo opozicijo, ker jih sploh ni v deželni zbor, a preprečila je to nakano vlada, ki je deželni zbor zaključila.

Češki deželni zbor je posvetil svoje delovanje večinoma gospodarskim potrebam dežele. Čehi ko Nemci so se izogibali vsemu, kar bi zamoglo zanesti v zbornico nesoglasje in ovirati delo. Češki deželni zbor je bil samo odgojen, vse delo se je vršilo večinoma v odsekih in k pravemu deželnozborskemu zasedanju pride še le jeseni, ki prične baje že septembra meseca.

Uspešno v narodno-gospodarskem pogledu so delovali tudi deželni zbori solnograški, avstrijski in bukovinski.

Dokaj zanimivo je bilo zborovanje v isterskem deželnem zboru. Tu je bilo opaziti, da je začela vleči v Istri vendarle neka druga sapa, katera ne bije tako brezobzirno v obraz Slovanom, kakor se je to godilo v prejšnjih letih. Seveda so Italijani in njih poslušna klika na galeriji tudi letos izvajali nasilja proti Slovanom in jih sramotili, a za

V tem vrže berič palico strani ter odveže ubogega Srečka.

Stric Srečko se pa niti genil ni, kot bi ne bilo življenja v njem. Berič ga pahne na tla.

Mahoma se dvigne Srečko. Krvavih solznih očij gleda prestrašene sosedo, pa Stanojla, ki je stal tu kot vtelešeni bes. Časek je molčal pobešene glave. Prsi so se mu dvigale, roke pa pobesile. V tem se mu zalijejo oči s solzami in jel je plakati. Zakril je solze z obema rokama ter taval tje do križa. In oprl se je nanj. Po tem pa vzdigne glavo in se ozre na sosedo in reče: „Sramota vam! Ali se more zgoditi kaj takega pred poštenimi ljudmi? Sramota! Vi niste ljudje!“

In sname si čepico z glave, prekriža se in poljubi križ.

„Vsemogočni Bog! Čuj glas svoje stvari in vliši njeno prošnjo!“

In obrne se h Stanojlu, ki se je stresel:

„Daj Bog, da bi dočakal od dananjega dne samo žalost v svojem življenju! Vsak radosten trenutek naj se ti spremeni v gorjé! Naj izgine seme tvojega rodu! — Zavrgel si botrinjstvo s čepico

jedno stopinjo se je ta vročina ohladila. Slovanski poslanci so namreč smeli vsaj govoriti v svojem jeziku, ne da bi jih bila ital. sodrga na tem surovo ovirala.

Tudi verifikacije slov. poslancev niso bile podvržene oni samovolji Italijanov kakor pred šestimi leti, čeravno so izvolitev namestnika dež. glavarja dr. Stangerja, ki je bil izvoljen z dvotretjinsko večino glasov, pustili nepotrijebo. Glavar Campitelli je imel tudi letos svoje muhe in se je zlasti nasproti vladi čutil zopet absolutnega gospodarja v deželnem zboru, tako da je vladni zastopnik v zbornici igral jako čudno vlogo — a v splošnem se sme reči, da so se razmere v tem zastopu izdatno premenile. Ali se je to zgodilo vsled migljaja od zgorej ali zato, ker je stranka dr. Gambinija bivšega poslanca v Kopru nasproti razsajajem dobila močno zaslombo v prebivalstvu. Vendar ostane v tem zastopu še mnogo, mnogo dela v prilog pravici, predno bode mogla dunajska vlada s pomirjenjem gledati v Istro.

Jeden najplodovitejših in zmernejših deželnih zborov pa je bil naš goriški.

Dasi smo prinesli o njegovem zadnjem zasedanju natančna poročila, hočemo govoriti o njem v hočoče še z neke druge strani.

Kmetska stavka.

Mi živimo v dobi štrajkov. Vse stavka! Kjer se kaki vrsti ljudij slabo godi, tam sklenejo stavkati, da si na ta način pomagajo. Ni tukaj kraj, kjer bi ocenjevali stavko z npravnega, narodno-gospodarskega ali zakonitega stališča. Dejstvo je, da se vsepovsodi stavka. Vendar smo bili doslej vajeni le stavkujočih delavskih slojev raznih panog n. pr. rudarjev, železničarjev, raznih obrtnih pomočnikov itd. O kaki kmetski stavki ni bilo še govora: — in vendar je res, da tudi kmetje stavkajo — in sicer pri nas v Avstriji.

Pod besedo „kmetje“ ne razumemo morda kmetskih delavcev, hlapcev, nego prave kmetske gospodarje. Marsikomu se bode čudno zdelo, kako bi bilo to mo-

na tla; uničil si ga. Tudi jaz ga uničim, od danes nisva več botra!“

To izreče z vzviševnim glasom, pa vrže čepico na tla ter je potepta z nogama. Po tem se obrne k sosedom in gre naravnost domov. Veter si je poigraval z njegovimi sivimi lasmi in ljudje so zrlji za njim, tresoč se strahu.

III.

Nekoliko časa je bila gluha tihota. Nihče ni spregovoril besede. Sosedje so gledali prestrašeni jeden drugega, govorili so kar z očmi. V tem zamrmra nekdo med množico. Beseda je dala besedo in nastajal je vedno večji šum. Bilo je slišati tudi glas strica Jova.

„Sosedje, bratje, kaj se zgodilo?“

„Nesreča!“ rečejo jedni.

„Sramota!“ velijo drugi.

„Nasilstvo!“ zakriče ostali.

„Ali je mogel on... tako...?“

„Grom ga ošini!“

„Bog ga končaj! — Ubogega starca tako pretepsti! In pa še botra, ki ga je držal na rokah!“

„Kedor ne spoštuje botra, tudi Boga ne časti!“

„In ta je še naš sodnik!“ — reče zopet stric Jovo.

goče, da bi gospodarji stavkali: češ, mo-goče je bilo to prej, svoj čas, ko je kmet še robotaril, — ali sedaj — — —

Kmetska stavka je začela v Galiciji. V Galiciji imajo, kakor znano samo prav velikanska, ali pa prav mala posestva. Posestnika kmeta srednje vrste tam ni. Že pri nas, kjer pravega velikega posestnika v gališkem pomenu nimamo, vidimo, kako je manjši revnejši kmet vedno odvisen od večjega, odvisen politično in še bolj gospodarsko. Čudno je, da se pri nas ne da odvisnost odpraviti, ko imamo vendar vse polno denarnih zavodov, katerih glavni namen je kmeta osloboditi iz jarma družega, kojemu je dolžan. Če je že pri nas s politično in gospodarsko slobodo tako slabo, ko imamo mnogo posojilnic in hranilnic, kako je šele v Galiciji, kjer nimajo ljudskih denarnih zavodov, nego le kapitalistične banke.

Gališki mali posestnik je dvoje: prvič je gledé svojega lastnega obremenjenega zemljišča takozvani samostojen kmetovalec, gledé na zemljiščni dolg, kojega mora z obrestmi vred — v delu z roboto plačati, je pa kmetski delavec pri svojem upniku. Le-ta pa mu plača njegovo delo toliko, da komaj živi. Ker mora na dveh straneh delati, je jasno, da mu njegova zemlja ostane zanemarjena.

Tako pridemo do zaključka, da je gališki kmet mnogo na slabšem kakor vsak hlapec pri nas. Kajti hlapec pri nas hoče imeti pošteno hrano in dober zaslužek, ter si pri nekoliko varčnosti lahko precej prisluži. Ne tako gališki kmet, kateri s svojim delom na lastni zemlji komaj pridela za-se najpotrebnejše, z delom na upnikovi zemlji pa ne plača družega kakor obresti. Razven tega je pa od hlapca na slabšem tudi v tem, da je vezan na zemljo, dočim je oni prost. Mnogo slabša je taka odvisnost od nekdanje robote.

Taki kmetovalci z dvojno naravo sedaj stavkajo v šestih galiških okrajih. Dela pri svojih upnikih se nočejo poprijeti, pa tudi na lastnem iz doslednosti ne delajo. Na ta način hočejo prisiliti vlado, da posreduje pri upnikih za od-

„Moramo ga odstaviti!“ vzkliknejo ostali ki so se mahoma osrčili. „Naj odda sodniško palico!“

Stanojlo je stal kot okamenel. Ni slišal šuma nemirnega ljudstva, gledal je le z osteklelimi očmi za stricem Srečkom. Ali ni se tresel. Kletev, izrečena nad njegovo glavo ga je silno zadela in mahoma je docela oslabila vsak čut, ki se je še tajil na dnu duše. V tem trenutku ni mogel presoditi velike nesreče, ki jo je bil boter navalil nanj pred Bogom.

„Stanojlo, župan i sodnik!“ reče zopet stric Jovo.

Nagovorjeni se strese ter se obrne k govorniku.

„Ljudstvo te noče več za župana in sodnika. Izroči mu palico znak svoje časti!“

Stanojlo pogleda Jova tako strašno, da je ta kar odskočil.

„Ljudje te nočejo več za svojega predstojnika“ ponovil je Jovo, v sredi nekoliko sosedov, ki so bili pristopili k njemu.

„Nočemo te! Ti nisi več naš župan in sodnik!“ pritrjevali so ostali.

Stanojlo je umolknil, ko je slišal

pravljen je neznosnih razmer. Upamo, da bode vlada to tudi storila, — želeli bi le bilo, da se to ne bi zgodilo prepozno, ko bo kmetijski upor že izbruhnil.

Kmečki upori so mnogo nevarnejši kakor delavski, kajti delavci dobijo danes kolikor toliko pouka v raznih delavskih društvih, razven tega pa imajo tudi precej inteligentne voditelje, ki jih pravočasno brzdajo. Vsega tega ne najdemo pri kmetiskem uporu v Galiciji, kajti znano je, da je kmečko ljudstvo v Galiciji na najnižji stopinji omike izmed vseh avstrijskih kronovin. Ako vlada ne bo nastopila naglo v svojo potrebno previdnostjo, bomo kmalu imeli žalostno priliko poročati, da je pod vojaškimi in orožniškimi bajoneti in pred njih krogli tekla državljanska kri.

Naše vlade stoje vedno na stališču, da morajo s svojo močjo podjetnikom pomagati, dočim je po našem mnenju poklicana jih le varovati in kmetovalcem pomagati. — To se da doseči, če vlada začne skrbeti, da se uvede mesto ekstenzivnega gospodarstva intenzivno; dalje bi bilo dobro, če bi vlada opustila vsa umetna in neumetna sredstva za vzdrževanje veleposestev, takozvanih latifundij. Najboljše sredstvo bi pa seveda bilo osrečiti Galicijo s potrebnimi prometnimi zvezami, da bo mogoče pridelkom dobiti primerno ceno. Končno je velevažno tudi pospeševanje obrti in industrije, da se dobe podjetja, kamor bo mogoče spraviti delavske sile, kojih je v Galiciji še vedno v izobilju in koje tvorijo mrtav kapital, ker ne najdejo dela in ne plačila.

Če se to doseže, potem bo vsaj galiskemu kmetu odprta ena pot do človeške eksistence, kajti danes ima izbirati le med robstvom kakor smo že gori opisali — in pa med stavko. Stavka je pa lahko, kakor gori omenjeno, silna in naporena, — ali pa mirna — če gre namreč kmetič ter poproda, če sploh kaj ima, in jo popiha v Ameriko.

Tudi to je stavka, katera še čaka našega slovenskega kmeta. Proti tej stavki se trudijo razni faktorji: tako n. pr. vlada Združenih držav v Ameriki, koja pošilja izseljence brez premoženja kar nazaj v Evropo, — tudi naša vlada, se trudi omejiti to kmetisko stavko — s tem, da svari kmetovalce pred agenti; dalje mislijo uvesti neko postavo zoper izseljevanje; — a vse to po našem mnenju ne bo nič pomagalo, ker se stvar pri napačnem koncu prime. V prvi vrsti je treba gledati, da se odpravi vzrok stavke, izseljevanja, potem ne bo treba paziti na posledice. V prvi vrsti treba kmetu pomagati do gospodarske samostojnosti, ga gospodarsko odgojiti in mu v sili pomagati, potem ne bo stavkal, — potem bo delal in ostal rad na rodni zemlji.

sodbo vseh zbranih. Pobesil je glavo kot bi premišljal.

V tem stopi iz trume Ivko Djulubik, tršast mož in iztrga Stanojlu sodniški znak.

„Sosedje, bratje!“ zakliče. „Tu je sodniško znamenje. Komu naj ga damo?“

„Jovu, stricu Jovu —“ je bilo slišati glasove od vseh strani.

Ivko poda Jovu častno znamenje. Jovo se ni branil.

„Ali bratje, tudi jaz sem nagel človek!“ izgovarja se novoizvoljeni.

„Ali vendar imaš dušo!“

„Ali bratje, bodete me morali slusati.“

„Bodemo te!“

Na konec se pririne k Jovu enoki Veljko.

„Torej ti si zdaj predstojnik in sodnik, stric Jovo?“

„Sem po volji zbranega ljudstva. Pa če boš ti berič pri rani, ali jih daš tudi Stanojlu pet in dvajset?“

„Da, če tako ukažeš...“

Stanojlo kot bi ne bil slišal tega, ni mu bilo mar, kaj se govori okrog njega. Stal je pri križu pobešenih rok in sklonjene glave. Čelo se mu je bilo nabralo v gube. Pač so mu rojile tužne misli po glavi. Zdelo se je da premišljuje. Bilo je videti, da ga grize vest.

Dopisi.

V Gorici, 3. avgusta. — „Gorica“ je že pojasnila in primerno ocenila delnozborsko delovanje učiteljskih poslancev: Tuma, Štrkelj, Treo, v prilog učiteljstvu! Posebno potrebno je to bilo o poslednjem izmed one „dične“ trojice, ki je na tako neutemeljen način napadel čast goriskega učiteljstva, ter mu mesto kruha, za katero ga prosi, ponudil lopato in pikon!

„Soči“, se ve, ni bilo prav, da se nismo Treotu, kakor sovražniki učiteljstva, za kakoršne nas ona vedno slika, še primerno zahvalili, kajti potegniti se za koristi in čast učiteljstva, to je izključljiva pravica „Soče“ (vsaj dotlej, dokler učiteljstvo ponižno za njo hodi) in gotovo je že imela sestavljen primeren odgovor na adresu Treota zaradi njegovega vse gorisko učiteljstvo žaljivega govora v dež. zbornici?!

Toda „Gorica“ jo je prehitela, zato pa vsa jeza, vse robenje! Ker drugače ne more, podtika nam pa hinavščino, češ, da se le navidezno delamo prijatelje učiteljstva.

Ako molčimo, ji ni prav, ako govorimo in delamo, ji tudi ni prav; če to ni falotsko*), potem pa res ne vemo, kaj bi se sploh moglo tako označiti.

„Soča“ je tudi indirektno pozvala učiteljstvo, naj nam da primeren odgovor! Pa glej zlomka! Mesto tega, dobil je Treo primeren odgovor v „Učit. Tovarišu“ od predsedstva tolminskega učiteljskega društva. ... Ravno v isti številki „Učiteljskega Tovariša“ je tudi omenjeno, da premestitev učiteljskega iz Koprja je tako rekoč dognana stvar. Torej vse, kar se tiče Treota, in o čemer je pisala „Gorica“.

Sedaj pa z gotovostjo pričakujemo, da se ploha psovka vsuje tudi na „Učiteljskega Tovariša“ in na predsedništvo tolminskega učiteljskega društva!

Dal Bog, da bi učiteljstvo že prišlo do spoznanja in zopet nastopilo pot složnega in skupnega dela, kar edino bi prineslo našemu narodu resničen napredek in srečo.

*) Po „Soči“.

Politični pregled.

Rumunski kralj v Ischl.

Včeraj je došel na obisk našega cesarja v Ischel rumunski kralj. Nj. Vel. cesar ga je sprejel na kolodvoru. Kralj je na to vsprejel v avdijenci grofa Goluchovskega.

Razmere v Franciji.

Od 6000 kongregacij je dobilo ukaz za zatvorjenje nad polovico. Po vseh provincijah, koder se vrši zatvorjenje vlada med ljudstvom velika nevolja; do-

Goste kaplje znoja so mu tekle po licih, in niti roke ni dvignil, da bi si jih obrišal. Morda jih niti ni čutil. ... Potem se ozre okrog sebe. Vsi so ga gledali mračno, srdito. Razumel je ta pogled. Obkoljen od tolike množice, bil je vendar sam, popolnoma sam. Bili so vsi mrzli do njega. Zdelo se je, da je to težko prenašal; to se je videlo po njegovem težkem dihanju. Moral jim je izpred oči: kajti ni imel moči, da bi kaj ukazal, ne nadeje, da bi se ga usmilili, ko se njemu niso smilili sivi starčevi lasje; in bil je preslab, da bi prenesel pogled poln sovraštva. ...

Stopil je od križa. Kakor bi se mu zemlja gibala pred nogami. Ti ljudje, ki so se pred kratkim tresli pred njegovim pogledom, nemajo zanj drugega nego zaničljiv nasmeh. Da Djulubik je še kričal nad njim.

Opetekaje se je prišel na križem pot. Obstal je trenutek; ali neki notranji glas ga je gnal dalje. — Prehodil je vas, tu in tam je zalajal pes nad njim pred vrati. Pospešil je korake in šel čez strnišče na polje!

„Kaj je to storil nesrečni starec...! Preklel je moj spomin! Preklel je moj zarod! Dal sem ga s palico pretepsti, botra, ki me je držal na rokah! A boter

godi se tudi, da se morajo uradne osebe umakniti navalu razdražene množice ne da bi kaj opravili, od nekaterih šol so potrgani zopet uradni pečati. Po vsej Franciji se prirejajo protestni shodi proti vladnemu početju, katere vodijo najodličnejši možje iz naroda.

Političen drobiž.

Burski voditelji v Evropi. Burski vojskovodje Botha, Dewet in Delarey so se podali v Evropo. V Kapstadtu so njihove vozove do pristanišča vlekli učenci tamošnjih nizozemskih šol. Angleška vlada pa je zdaj izjavila, da jih ne pusti nazaj v Afriko, dokler ne bo drugače sklenjeno. Burskih rodbin, živčih v prognanstvu se je dozdej vrnilo 9000 nazaj v Afriko na svoje farme. — Angleški kralj Edvard je že toliko okrevljal da hodi vsaki dan ob palici po krovu ladije. 11. t. m. hoče baje prisostovati vojaški paradi. Glede kronanja še ni določeno kedar se vrši. — Nemiri na Kitajskem. V Sečvangu so vladne čete pobile 300—400 vstašev. — Izdajica Dreyfuss izjavlja zopet, da ni bil v nobeni zvezi ne z Nemčijo in ne z Rusijo. Verjame mu nikdo. — Mej Turčijo in Črno goro se je spor poravnal, ker je črnogorska vlada predlog porte glede plačevanja odškodnine in uravnave državnih mej, pod gotovimi pogoji sprejela. — Kmečki nemiri v Rusiji. — V pokrajini Saratov je prišlo vsled hudobnega hujskanja mej kmeti do nemirov. Guverner je z malim oddelkom vojaštva napravil zopet red.

Domače in razne novice.

Zakon o davku na vozne listke potrjen. — Kakor poroča „Wiener Zeitung“ je zakon o davku na vozne listke dobil Najvišje potrjenje.

Za „Šolski Dom“ so plačali predsedniku: Franc Marinič, župnik v Kojkem 20 K; Janez Vidmar, dekan v Bocu 10 K; pri cerkvenem shodu v Dolnji Trebuši nabrali 15 K; dr. A. Gregorič v Gorici 10 K; Narodna Tiskarna v Gorici 20 K. — Ženski oddelk „Š. Doma“ je izročil 101 K in sicer so plačale za leto 1902 gospe: Berbuč Fani 30 K, Dekleva Ivanka 2 K, Drufovka Amalija 2 K, Koren Pavla 4 K, Lisjak Karolina 5 K, Poverai Antonija 2 K; gospodične: Berbuč Jelica 20 K, Dekleva Jelica 1 K, Dekleva Lavra 1 K, Drufovka Ivanka 2 K, Hrovatin Klementina 2 K, Klavžar Zora 1 K, Makuc Elza 2 K, Mercina Jelica 2 K, Podgornik Kalarina 2 K, markiza Obizzi Dora 2 K; — za mesec julij 1902 pa gospe: Kopač Marija 5 K, Finšger Gizela 2 K, Fon Irma 2 K, Kaučič Karla 2 K, Strel Adele 2 K, Hrovatin Antonija 1 K, Milena dr. Papež 1 K, Šantel Avgusta 1 K, Drašček Franja 60 h, ter gospodične: Schwelker Amalija 2 K, Kranjec Marija 1 K, Havel Štefanija 40 h, Biziak Rožica, Ester in Bernardina po 20 h, Šantel Henrika in Danica po 20 h. Srčna hvala!

Umirovljenje. — V pokoi je stopil policijski oficijal g. Kratky. Službo je opravljal celih 52 let in se nabaja danes v 75-letu svoje dobe. V Gorici že biva 30 let. O priliki umirovljenja so se mu

je večji nego oče. In preklel me je! — Vsa tvoja radost naj se ti spremeni v žalost! ... Tvoj rod bodi uničen! ... Bog usliši botrove kletve, in če on prekolne — nikdar ne zasveti več sreča! A jaz imam še jedinca, svojega Radoja, kot punčico v očesu. Moja radost je in nadeja, moje življenje! — Ali — del je — „vsa tvoja radost naj se ti spremeni v žalost... in tvoj rod naj bodi nesrečen!“

Strese se. Mraz ga spreleti po vsem telesu.

„O Bog, moj Stvarnik! K Tebi molim! Ohrani mi sina, mojo radost, mojo svetlobo! Mene uniči, jaz sem se pregrešil. Mene uniči Tvoja roka, ali ohrani moj rod, moj dom!“ —

Plakanje je pretrgalo njegovo tarnanje. Utrujen se zgrudi na tla in potok solz mu pridere iz oči. To so bile od otročjih let prve solze v življenju.

Blagor mu, čigar oko more še solze potočiti. Kar je rani balzam, to je solza potrtemu srcu; odnaša ti žalost kot vihar steblo slame.

Dvigne se. Bil je nekoliko mirnejši, ali strah mu je polnil iz nova dušo.

„Kaj čem početi? — Pomiriti se z botrom — ali kako pa? Kako mu morem stopiti še pred oči? — Ali naj prosim ljudi? — Ves svet me sovraži? — Ali

poklonili podrejeni službeni organi in prijatelji.

Na ženskem učiteljskem v Gorici prične novo šolsko leto 1902/1903, — 16. septembra t. l. — Upisovanje se bode vršilo in sicer na zavodu samo za 1. tečaj 13. in 15. in na vadnicah samo za 1. razred 15. istega meseca od 8—12 ure jutraj.

Sprejemanje učencev, učenk in gojenk v više razrede ali tečaje je radi prevelicega števila sedanje zavodne mladine nemogoče.

Preselitev poštnega urada. — Poštni urad v gosposki ulici se preseli v Spielerevo hišo v isti ulici, ker so dose-danji poštni prostori pretesni.

Zopet zaplemba sadja. — Te dni je mestni tržni komisar zopet zaplenil in to pot nič manje nego 40 kvintalov raznega negodnega sadja. — Kmetje, pazite vendar in ne delajte si škode sami!

Slabe gobe. — 50 kilogramov nerabnih gob zaplenil je te dni tržni komisar.

Sadni trg. — Dne 31. jul. je bilo na tuk. sadnem trgu 1180 kvit. sadja.

Mere in vage. — Tuk. mestni magistrat naznanja, da mere in vage, katere so bile pregledane l. 1899 in 1900, treba zopet pregledati in jih je v ta namen oddati do konca tega meseca in jednako tudi one, ki so bile mej tem časom popravljene. Krčmarji in drugi prodajalci tekočin morajo imeti vse mere natanjko zaznamovane, sicer zapadejo strogi kazni. Posebna komisija bode imela nalog to nadzorovati in vsaki prestopok kaznovati do 200 K globe.

Sadna drevesca. — Posestniki, ki hočejo dobiti sadna drevesca iz tuk. c. kr. drevesnice, priglasijo naj se in sicer oni z dežele pri dotičnih županstvih, oni iz mesta Gorice pa pri tuk. c. kr. okr. glavarstvu.

O uravnavi Lokavščeka. — Ker se je pričel voziti gruč iz struge hudournika Lokavščeka pri Ajdovščini zaposipanje vip. železniške proge, se je dogovorno s podjetnikom vipovske železnice sprožila misel o istočasni uravnavi tega hudournika, da se tako vresniči želja po tem hudourniku prizadetih občanarjev in se pride v okom škodam, ki jih povzroča ta potok ob vsakem hudem vremenu. Večkratne pritožbe od strani ajdovskega županstva pa niso nič izdale, ker ni bilo na razpolago potrebnega denarja. Zdej pa je vlada dovolila v to svrhu 6000 kron in se je od strani tuk. c. kr. glavarstva vse potrebno vkrenilo da se dela za uravnavo Lokavščeka izvršujejo zajedno z iztrebljenjem potoka.

Uravnava te struge se izpelje od Hublja dalje jeden kilometer nad Ajdovščino. Na gorenjem delu struge se napravijo odvodne struge, ob katerih se bo ustavljal gruč ki ga prinese deroča voda. Vsa ta dela vodi gozdni komisar Kayster. Ker se pa ob teh delih kali tudi nekoliko voda potoka Lokavščeka, pritožila se je proti temu ajdovska predilnica, češ, da ne more prati v umazani vodi predvaja. Vsled te pritožbe je bila v petek ogledna komisija na licu mesta, obstoječa iz okr. komisarja Polley-a, inženerja Bonavie in pa voditelja ke-

ga ni, da bi mi pomagal? Za se ne prošim pomoči — ali za svojega sina. — Tudi on je preklet!“

In spet se ga je oprijemala obupnost. Kako rad bi se bil rešil teh misli. Začel je misliti o drugem, ali siloma so se mu urivale prve misli. Vsa tvoja radost naj se ti spremeni v žalost in tvoj rod bodi uničen. ...!

Solnce je bilo že zašlo, ko se je vračal Stanojlo v vas. Večerni vetrič je ohlajeval dnevno gorkoto. Ženske so stale na vasi in se razgovarjale. Otroci so igrali na cestitih zgrebali prah skupaj.

Današnjega dogodka je bila vsa vas polna. Kot je imel le usta, je govoril o Stanojlu in o ubogem Srečku. In posebno še ženske; saj se ne more nič dokončati, dokler one vsega ne presejejo na svojih rešetih.

„In Srečko ga je bajé preklel“, reče ena.

„Preklel, in zdaj mu ne pomaga nič več, pa naj hodi tudi po samih samotanih in naj ga blagoslovi tudi sto me-nihov. — Če boter prekolne, je to grozna kletev! Ali tiho, glejte ga!“

Stanojlo je stopal mimo pobešene glave. — — —

(Dalje pride.)

mičnega poskuševališča Devarde, da se kaj ukrene proti motenju vode.

Dar dr. Dinka Vitezića. — O priliki osemdesetletnice svojega imendana je dr. Dinko Vitezić daroval in sicer po 200 K „Družbi sv. Cirila in Metoda za Istro“, „Bratovščini hrvatskih ljudi v Istri“ in „dijaškemu podpornemu društvu“ v Pazinu. Akademiknim društvom v Zagrebu, Gradu in na Dunaju po 100 K, Kninskemu starinarškemu društvu Bihac v Dalmaciji, vsakemu po 100 K; „Istarskemu Sokolu“ v Pulji 50 K; „Društvu hrvatskih književnikov“ 200 K in „Akademiji staroslovenskega jezika“ 300 K.

Novo laško parobrodno društvo „Unione istriana“ se je ustanovilo v Lovranu.

Škofom na Ilvaru bode imenovan dr. Gjevoje, profesor bogoslovja v Zadru.

Okradeni mrlji. — Iz Idrije se poroča: Od strele ubito Marijo Peternel so prenesli v mrtvašnico, kjer se je drugi dan zapazilo, da ji je nekdo že mrtvi pokradel zlate ušes. Dotična oseba pa se je zblala, da tatvina ne bi prišla na dan; prinesla je ukradene ušes drugi dan nazaj in jih položila mrtvi na prsa.

Poslopje mestne realke v Idriji. — Poslopje mestne realke v Idriji je dograjeno do prvega nadstropja.

Razdor med celjskimi Nemci. — Mej celjskimi Nemci se je pojavilo nekaj, kar priča, da med najhujšimi sovražniki tamošnjih Slovencev ni vse v redu. Najnemirnejši nemški agitatorji kakor dr. Mraulag, Jabornegg in dr. so zapustili Celje, župan Stiger se je odpovedal, dr. Stepischnegga so pa za jedno leto suspendirali. Nemške trgovine zapadajo, ker jim je zavedno slovensko ljudstvo odtegnilo svojo podporo, a kar je najznačilnejše: tudi v mestnem gospodarstvu ni vse tako kakor bi moralo biti. — Pri zadnjih občinskih volitvah je bila že znatna opozicija proti vladajoči klik in je skušala pridobiti Slovence za skupen nastop proti sedanjim gospodarjem občine. To so prvi znaki, ki kažejo da Celje ni več nepremagljiva nemška trdnjava.

Graška univerza in slovenski juristi. Na graški univerzi je v letošnjem poletnem tečaju podkrovnih pravnih študijah napravilo 20 Slovencev drugi, to je judicijelni izpit. Potemtakem zapuša sedaj graško pravno fakulteto 20 Slovencev z judicijelnim izpitom; izmed onih slovenskih kandidatov, ki dobo delali izpit še le meseca oktobra z veljavo za ta tečaj, se jih lahko račun 10, tako, da znaša na graški univerzi število absolviranih slovenskih pravnikov z dovršenim drugim državnim izpitom to leto okroglo 30.

Nove svalčice. — C. kr. finančno ministerstvo je dovolilo, da se smejo prodajati v gostilnicah in kavarnah še sledeče tujezemske svalčice: Figaro à 8 h. Oziris 7, Ramzes 8, Hyksos 7, Aida po 10 h in Samson po 7 h.

Za varstvo ptic. — Poljedelsko ministerstvo je izdalo posebno brošuro, z navodilom za vspešno varstvo ptic. To brošuro je doposlalo vsem c. kr. gozdnim ravnateljstvom z naročilom, da nastopajo v svrhu obrambe ptic strogo po tem navodilu.

Nova Vilharjeva skladba. — Pri slavnosti „Kola“ v Zagrebu bo pevsko društvo „Sloga“ pelo novo skladbo našega rojaka Vilharja „Na Celju gradu“. Besede je napisal pesnik Mihovil Nikolič.

Nenaravni škandal v Budimpešti. — To mora biti prava Sodoma in Gomora v poživljeni Budimpešti! Našli so organizirani zavod za onečaščenje malih deklic. Strahovito se sliši, kar so pripovedovale te male žrtve. Zloglasne ženske so kar na ulicah pobirale 5 do 8-letne deklice. Ena teh, ki je že baje v bolnišnici umrla za posledicami, je pripovedovala starišem, ko so silili v njo, odkod ima toliko sladkorja, da jo je neka „gospa“ povabila v hišo v stranski ulici, kjer je že našla eno tovaršico enake starosti. Prišla sta iz druge sobe dva gospoda in jima dala sladkorja. „Gospa“ pa jima je dala nekaj sladkega piti, da ste zaspali. Ko sta se prebudili, ni bilo več gospodov. Bili pa ste obe tako slabi, da niste mogli niti stati. Ženska je na to vzela iz zaboja dve — otroški glavi ter jima zapetila, da se jima isto zgodi, ako črhnete le besedico o tej hiši. Zato so ostali škandali tako dolgo prikriti. Razjarjeno ljudstvo je hotelo nesramno hišo naskočiti in pobiti zapeljivce, toda policija je demonstrante razgnala, a brezvestne trgovke še danes niso zaprte, temuč se še norčujejo iz razjarjenih, češ da jih varuje višja moč. Zapletene so baje v ta škandal zelo visoko stoječe osebe, zato pa se bo najbrže cela preiskava ustavila, ker je policijski šef izjavil da nima povoda, prizadete otroke

izpraševati. — Tako je na Ogerskem in povsod, kjer ukazuje krvoločni žid!

Prodaja Mažark. — „Bud. Hirlap“ podaja tužno sliko, iz katere se razvidi, da ni dežele na svetu, kjer bi se tako trgovalo z dekleti, kakor ravno na Ogerskem. Po celim svetu so raztresene žrtve brezvestnih sleparjev, ki na ta način trgujejo s častjo mažarskega naroda. Nato se časnik obrača do vlade in do človeške družbe, da naj vendar že enkrat naredi potrebne korake, da se prepreči vsa taka „trgovina“.

Vsled svinjske kuge pokončalo se je uradoma v Avstriji v času od 27. sept. 1900 do 31. marca 1902. leta 102.710 prašičev in je imel državni zaklad vsled tega 3.218.889 K 15 vin. izdatkov. In uspeh! Zadnji izkaz o živinskih kužnih boleznih nam na to odgovarja s 699 okuženimi hlevi. Seve se imamo za to gospodom Madjarom in skrajni potrpežljivosti avstrijskih davkoplačevalcev zahvaliti. Radovedni smo, ako se bo povodom nagodbenih obravnav našlo v državnem zboru primerno zadosti odločnosti napram ljubim okuženim sosedom.

Mokra leta. — Leta 1315 je deževalo vsak dan od meseca maja do konca leta. L. 1401 je deževalo od sredice marca do konca septembra skoro vsaki dan. L. 1405 od avgusta do konca leta 1406. L. 1486 je bilo toliko dežja za časa cvetja, da je vse segnilo. L. 1494 je padlo toliko dežja, da niso mogli ne orati ne sejati in vozniki niso mogli voziti. L. 1660 je deževalo od Binkošti do jeseni istega leta in ljudje niso pridelali ničesar. L. 1786 so bile vsled vednega deževja velike povodnji. Torej je bilo tudi v preteklih časih veliko vode na nebu in na zemlji.

Proces Palizzolo. — Te dni je bil v Bologni obsojen na 30 let ječe oni italijanski poslanec Palizzolo, ki je bil eden najglasovitejših članov nevarne roparske družbe „Maffie“. Pred nekaj leti je bil v železničnem vozu zavratno umorjen ravnatelj sicilske banke Notarbartolo, ker je strogo razkrival razna sleparstva, na katerih so bili vdeleženi upravitelji te banke — vsi člani „Maffie“. Dolgo se ni moglo priti na sled morilec, a konečno se je izvedelo, da je bilo glavna oseba pri tem umoru Palizzolo, državni poslanec za mesto Palermo. On je dal nalog za ta umor, a „sparafucile“ Fontana ga je izvel. Preiskave so bile dolgotrajne, a vztrajnosti sinu umorjenega, višjega italijanskega častnika, ki se ni hotel za svojega očeta maščevati po načinu navadnih morilcev, marveč je hotel, da Palizzolo in sokrivce zadene roka pravice, je zahvaliti, da je ta nevarni „ljudski zastopnik“ prišel pred poroto v Bologni. Proces se je vršil celih najst mesecev in je zahteval nič manj nego dve sto porotnih sej. Zaslanih je bilo pet sto prič, sodelovalo je osemnajst odvetnikov. V teku procesa je umrl jeden sodnik, a dva porotnika sta nevarno obolela, kar gre baje na rovaš maščevalne „Maffie“. — Porotna dvorana v Bologni je največja sodna dvorana v Italiji in vendar je bila pri vseh sejah do zadnjega kotička napolnjena. — To je že drugi tak proces v Italiji, prej Musolino, zdaj Palizzolo. Koliko jih pač še bode?

Zračna slika. — Iz Bregence se poroča, da so videli v bližnjem kraju Neukirchen krasno zračno sliko. Bilo je ob šestih zjutraj, ko se je začelo na nebu slikati celo mesto Bregence z vso krasno okolico. Videlo se je jezero, reka, potoki. Čez nekaj časa je slika zginila z neba.

Odlikovanje izumitelja. — Ruski car je odlikoval izumitelja brezžičnega brzojava Marconija z Aninjem redom druge vrste, to pa vsled tega, ker je Marconi za časa obiska italijanskega kralja na Ruskem, na krovu ital. vojne ladije „Carlo Alberto“ z vspehom izvršil več poskusov s svojo iznajdbo. Ako pa je resnica, da je Hrvat Nikola Tesla pravi izumitelj brezžičnega brzojava, tedaj to odlikovanje ni šlo na pravi naslov.

Plemstvo propada. — Te dni je prišla na boben palače stare plemeniške rodovine Orsinov in vila Borghesi. To jasno dokazuje gmotni propad obeh starih rodov, ki sta bili v srednjem veku najbogatejši in najimenitnejši v celi Italiji. V krasne stavbe se bode gotovo naselil kak „oplemenjeni“ krivonosec.

Paradiž za — konje je gotovo Amerika. Repe striči konjem je pod kaznijo prepovedano. Bič ima izvošček samo „zavoljo lepšega“. Kdor poka z bičem po cesti, tega peljejo pred sodnika; izgovor, da ni zadel konja, je nedopusten. Konji nosijo slamnike. Kdor si ne more nabaviti slamnika, ta privzame vsaj nekaj vej na čelo konju, ali se pa loči od svojega slamnika in ga povezne konju na glavo. Amerikanec strastno ljubi konje,

in raje se odpove letnim počitnicam, kakor pa da bi pročal svojega konja in malo kočijo, s katero se ob nedeljah vozi po cestah.

Tatovi biserov. — V Londonu je te dni hotel uslužbenec neke firme odposlati v Amsterdam zabojček nebrušenih dijamantov, da jih ondi brusijo. Mej zavijanjem je bil pozvan na telefon mej tem pa so izginili dijamanti.

Koliko besed se zamore napisati z navadnim svinčnikom. — To vprašanje je hotel rešiti neki Anglež. Z jedn m in istim svinčnikom je pisal tako dolgo, dokler ga je zamogel držati ter je napisal 95.608 besed. Drugemu pa ta rezultat ni zadostoval. Dotični je porabil svinčnik popolnoma do konca ter napisal 400.000 besed.

Polzeva moč. — Nobeden ne bi mislil, da je mali zaspani polž v resnici jedna relativno najmočnejših živali na svetu. Polž lahko nosi celo svojo hišo po svetu in more vleči za seboj tovore, kakor nobena druga žival. Nedavno sta se dva pariška otroka zabavala s tem, da sta nalagala na polževo hišico svinčene uteže. A glej čudo! Polž se za uteže še zmenil ni in je v jedrmer lezel po svoji poti. Naredila sta si mej tem voziček, v katerega sta naložila kamenje do 4 klg. V ta voz vprežeta polža. In polž je brez kake posebne težave vlekel voz, ki je bil malone stokrat težji od njega. Začetkom se je le nekoliko začuden ustavil, ko se njegova hiša ni hotela premakniti. Temu je mlada Parižanka s tem opomogla, da je vpregla polža z elastično vrvico, ki se je polagoma napela. Nato sta otroka nabrala čez 40 polzev, katere sta vpregla pred svoj voziček in se vsedla vanj. Čej dolgo časa se je začel voziček premikati ter se premaknil celih 8 cm.!

Čudna strela. — V Belgiji so med nevihto zadnji nedeljo v neki gostilni veselo plesali. Naenkrat treščil v hišo in plesalci obstali so strahu kakor okamenili. Nikdo se ni upal bežati. Ko je minul prvi strah, jeli so se ogledovati začudeno drug drugega, ker vsi so črni kot zamorci. Strela je namreč z svojim udarcem ometla ves dimnik in saje so se vsule na spodaj stoječe plesalce, ter jih popolnoma požarila. Veseli so bili, da so odšli hujši nesreči, zadovoljili so se s to svojo najnovejšo podobo.

Narodno gospodarstvo.

O vrednosti sadjarskih zadrug.

Sadjarstvo spada gotovo med najvažnejše postranske vire kmetovalčeve, tega ne more pač nikdo zanikati; zato pospešujeta sadjarstvo in dežela in država precej izdatno, vendar pa moramo žalibog priznati, da nauki umnega sadjarstva le silno počasi prodirajo mej ljudstvo naše in da pravega napredka v tej smeri skoro ni. Posebno v krajih, ki imajo za sadjarstvo najugodnejše podnebne in talne razmere, v katerih bi bili sadni dohodki lahko izvrstni, ravno v takih krajih ravnaajo s sadjarstvom veliko preveč po maščino in podcenjujejo pomen sadjarstva za domače razmere. In ravno danes, ko je tržna cena skoro vsem pridelkom močno pala, ima ali bi vsaj moralo imeti sadjarstvo večji pomen, ker more vsaj deloma nadomestiti izgubo vsled znižanih cen poljskih pridelkov.

Ako se vprašamo, zakaj da se pri nas ne obrača na sadjarstvo ona pozornost in ljubezen, ki jo po svoji naravi zasluži in kakoršno uživa po drugih deželah vže davno, potem damo lahko dvojen odgovor: prvič je znanje sadjarstva mej nami še silno pomanjkljivo in drugič ni ravno pri sadjarjih o kakšni organizaciji niti govora.

Skoro na vseh gospodarskih strokah obstoja dandanes teženje gospodarskega združenja, s kojim se dosežajo tudi najlepši vspehi; zato bi morali tudi sadjarji stopiti skupaj k združenemu delu in v vsakem kraju ustanoviti sadjarsko zadruo. Ako bi imeli v večini okrajev tako sadjarsko zadruo, potem bi se mogle vse take zadruge zvezati v „osrednjo sadjarsko zadruo“. So dežele, ki imajo vže davno take zadruge, kojih delo je padlo na rodovitna tla in katerim gre hvala za velik del sadjarskega napredka. Ako hočemo slediti v sadjarstvu dobri zgled drugih dežel, potem potrebujemo sadjarskih zadrug, ki imajo nalogo, pospeševati sadjarstvo v posameznih okrajih prav sistematično ali prav po gotovem načrtu, je razširjati in sadjarsko znanje trošiti v ljudstvo.

Marsikdo mi morebiti poreče: saj imamo kmetijska društva in razne zadruge, ki tudi pospešujejo sadjarstvo.

Naš odgovor: Kmetijska društva imajo, ako hočejo vršiti svojo dolžnost, rešiti toliko obče kmetijskih vprašanj, da mora ostati sadjarstvo pri njih vedno le pastorek. Ako hočemo v tej lepi in

koristni stroki priti kam naprej, treba nam je specialnih sadjarskih zadrug, ki služijo samo sadjarstvu.

Prav lepo nam našteva gospod A. Winter, strokovni učitelj korist takih sadjarskih zadrug za vsaki okraj!

1. Taka društva bi ponesla preskušene nauke kmetijskega sadjarstva mej ljudstvo. Vsako leto bi morala biti dva ali vsaj jeden shod, na katerem bi imeli potovalni učitelji, dobri sadjarji, vrtnarji itd. teoretično-praktična predavanja. Taki shodi bi se vršili lahko večkrat v sadnih vrtilah članov, kjer bi se vršila ob enem praktična razkazovanja (demonstracije), ki bi služila pozneje v podlago pravilnega sadjarstva. Pri takih shodih bi se vneli živahni razgovori (debate), pri kojih bi bilo slehernemu svobodno povedati svoje mnenje in opazovanje.

Pri takih shodih bi se morala obravnavati pred vsem najvažnejša vprašanja iz sadjarstva: nakupovanje dreves, njihova kvaliteta, saditev drevja, oskrbovanje in ravnanje z mladim drevjem, oskrbovanje starejših nasadov, gnojenje rez in pod. Ena najvažnejših točk, ki našemu sadjarstvu neizmerno škoduje, namreč nebroj sadnih vrst, bi se dala s skupnimi močmi najlažje udušiti. Mislimo si celo deželo razpredeno s celo mrežo sadjarskih zadrug, v kateri se sistematično deluje na to, da se zatre malovredne vrste in pomnožujejo in sadijo samo najboljše in najpripravnejše, potem bi ne trajalo dolgo in imeli bi velik, enoten saden vrt hvalevrednih vrst, s katerimi bi mogli tudi na trgu tekmovali; seveda vse te lepe sanje zahtevajo, da udje ne bi smeli držati rok križem, ampak bi morali zvesto sodelovati.

2. S pomočjo sadjarskih društev bi se tudi proti raznim škodljivcem mnogo vspešneje bojevali.

Večina kmetovalcev ne pozna niti življenja škodljivcev niti sredstev proti tem sovražnikom sadnega drevja, če tudi nam leto za letom uničijo boljši del naše sadne trgatve.

Kaj pomaga skrbnemu, umnemu in pridnemu poljedelcu, ako v svojem sadovnjaku zatira žuželke kakor: gosnice, brošče, listne in krvave ušice itd. če pa njegov vnemarni sosed, če pa cela ostala občina niti s prstom ne migne? Kaj nam pomaga v tem oziru najboljša postava, ako nima nad njo čuvati nihče ali pa nepoklicani organi, ki najbolj škodljivih žuželk niti ne poznajo? Kaj čuda, ako potem najbolj vnetemu upade pogum in mu zamrje veselje in ljubezen do sadjarstva.

Sadjarstvo društvo pa kojemu bi pripadal večji del občine, bi lahko izpeljalo splošno pokončevanje škodljivcev in marsikakemu nepotrebnemu žužku popolnoma zagrenilo veselje do sveta. Žuželke se še tako, če jih pokončavamo, preveč množijo, ako jih pa, kakor doslej, še božamo in negujemo, ali je potem kaj čudno, ako gre sadjarstvo vedno bolj rakovo pot? (Konec sledi.)

Redilna vrednost jaje.

Dasi so jajca že ena najzdravejših jedil, vendar se premnogokrat ne greši z uživanjem istih ker se premalo zna za njih redilno vrednost.

O tem piše predstojnica neke gospodinske šole v sledeče: Jako napačno je da se bolniku, ki potrebuje moči, da v ta namen jajčni rumenjak, v juhi, beljak pa se vrže proč kot nerabljev.

Glavno kar ima hranilno vrednost je beljak, rumenjak ima svojo vrednost vsed tolsče največ radi svoje maščobe. Enako napačno je da se uživajo surova jajca. Beljak surov se v želodcu nikakor ne razkroji tako kakor kuhan temuč ostane kakor težka tvarina v želodcu, ter se le prav polagoma izgublja. Še celo trdo kuhana jajca so ložje prebavljiva kakor surova. Najredilnejša so jajca ako se jih mehko skuha brez drugih dodatkov.

Vporaba jaje je velike vrednosti v gospodarstvu človeškega organizma, glede redilne moči, kakor tudi glede dobrote jedila samega.

Vendar pa je prislovica: Edno jajce ima toliko redilne moči v sebi kakor pol piščeta, popolnoma neutemeljena, kajti pol kilograma mesa naj bode tudi pišče, stane dandanes manj kakor bi stalo toliko jaje kolikor jih je potreba da dosežejo ono redilno vrednost kakor ima pečeno meso kakoršno koli.

Glavno je da se jajca vporablajo sveža kar se več ali manj da spoznati.

Sveža jajca so prozorna in primerna težja, kajti jajca starejša kot so, več vode izpuhti iz njih ter so vsled tega lažja in temnejša.

Za njihovo neškodljivo hranjenje je mnogo pripomočkov vendar je skoro najbolj razširjeno hraniti jih v apnjeni vodi; ako ne pride zrak do njih držijo se prav dobro ter se jih pokvari k večjem pet od sto.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računajo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Po deželnih zborih.

V soboto so zaključili svoje zasedanje tudi oni deželni zbori, ki so zborovali najkasneje, kakor dalmatinski, koruški, češki. Sedaj so nastopile parlamentarne počitnice tudi za te zastope.

Ako se ozremo na delovanje ali nedelovanje raznih deželnih zborov, imamo pred seboj še dokaj zanimivo sliko parlamentarnih odnošajev posameznih kronovin, v katerih odnošajih se zrcalijo tudi razne politične in gospodarske razmere teh posameznih pokrajin.

Ker se hočemo z odnošaji v našem goriškem deželnem zboru pečati nazadnje, bavili se hočemo povprečno z delovanjem ostalih deželnih zborov.

Najzanimivejši mej drugimi deželnimi zbori so bili letos kranjski, dalmatinski in tirolski deželni zbor.

V kranjskem deželnem zboru je po jako kratki dobi zasedanja došlo do obstrukcije od strani katoliško-narodnih poslancev, ker jih je z Nemci v kompaktno večino združena napredna stranka hotela prikrajšati na parlamentarnih pravicah s tem, da ni pripustila številu mandatov kat. nar. posl. primerne števila v odsekih. Položaj, ki se je razvil iz tega neparlamentarnega poskusa, je prisilil vlado k zaključenju tega deželnega zbora pred časom.

V dalmatinskem deželnem zboru je letos prav krepko grmelo in treskalo. Novi namestnik je moral prestatiti »krst« s tem, da so mu Bianchini in tovariši brali levite, češ da hoče Dalmacijo ponemčiti. Poslanci Bianchini, Čingrija, Trumbić in dr. so zlasti naglašali hrvatsko državno pravo ter združenje Dalmacije z deželami v monarhiji, v katerih bivajo Hrvatje. Sprejel se je tudi Bianchinijev načrt postave, ki zahteva sprejemanje v šole onih otrok, ki ne poznajo učnega jezika šole. S tem načrtom se je izdatno zajezilo potujčevanje hrvatskih otrok v šolah, v katerih poučujejo učitelji, ki so pristaši irredentizma. Tudi je bil sprejet načrt poslanca dr. Čingrije o gospodarski reorganizaciji Dalmacije in več družega.

LISTEK.

Botrova kletev.

(Srbski: I. Veselinovič.)

(Dalje.)

Ljudstvo se razburi. Gotovo bi bila tekla kri, ko bi bil kdo skušal braniti Stanojlu, naj ne izvrši kazni. Poznali so ga, in bitko je bilo napravljati dve nesreči iz ene. Nihče ni spregovoril več. Ali sosed je lahko čul, kako bije sosed ono srce. Stanojlu so se kar oči iskriale.

»Kakor je Bog nad teboj — ne smeš stegniti roke na botra!« vsklikne Srečko iz vsega grla, ko ga je pripeljal berič pred sramotno klop.

»Ne, ne stegnem roke na botra« reče Stanojlo že bolj miren. Na to sname čepico z glave ter jo vrže strani na tla. »Glej botrinjstvo je s čepico vred na tleh«.

Ljudstvo odvrne glavo. Veljko položi strica Srečka na klop in ga priveže k njej. Zamahne in vse je spreletel mrz. ...

Glasno stokanje kaznovanega je preglaševalo enakomerno šetnje beričevu: »ena, dve, tri...« Stanojlu so se bliskale oči divje — radostno in ustaice so se

Tirolski deželni zbor je imel izmed vseh najvišarnejšo dobo zasedanja. Ondi se je v tozadevnem odseku sprejel načrt o avtonomiji južnega Tirola, ki pa ni zadobil potrebne deželnozborske večine. Italijani so hoteli z obstrukcijo izsiliti rešitev vprašanja o avtonomiji, a se končno sami niso mogli odločiti za način deželne uprave, ki bi bil rodil le še večje razpore in zmešnjave. Vsled tega se je deželni zbor še pred časom odgodil in se snide zopet meseca sept. ter bo nadaljeval razpravo o avtonom.

V koroškem deželnem zboru je nemška večina sprejela predlogo o volilni preosnovi, ki je v očitu škodo Slovincem, zlasti ker je ta večina odklonila predlog slov. poslancev, da se pomnoži število mandatov kmečkih občin za 17, kar bi bilo v korist slovenskemu prebivalstvu.

Podobno nasilje so hoteli izvršiti Vsenemci v štajerskem deželnem zboru v Gradcu. Slovenski poslanci nameravane volilne preosnove, ki bi bila skrajno skrčila število slovenskih zastopnikov, niso mogli preprečiti s svojo opozicijo, ker jih sploh ni v deželni zbor, a preprečila je to nakano vlada, ki je deželni zbor zaključila.

Češki deželni zbor je posvetil svoje delovanje večinoma gospodarskim potrebam dežele. Čehi ko Nemci so se izogibali vsemu, kar bi zamoglo zanesti v zbornico nesoglasje in ovirati delo. Češki deželni zbor je bil samo odgojen, vse delo se je vršilo večinoma v odsekih in k pravemu deželnozborskemu zasedanju pride še le jeseni, ki prične baje že septembra meseca.

Uspešno v narodno-gospodarskem pogledu so delovali tudi deželni zbori solnograški, avstrijski in bukovinski.

Dokaj zanimivo je bilo zborovanje v isterskem deželnem zboru. Tu je bilo opaziti, da je začela vleči v Istri vendarle neka druga sapa, katera ne bije tako brezobzirno v obraz Slovanom, kakor se je to godilo v prejšnjih letih. Seveda so Italijani in njih poslušna klika na galeriji tudi letos izvajali nasilja proti Slovanom in jih sramotili, a za

V tem vrže berič palico strani ter odveže ubogega Srečka.

Stric Srečko se pa nitj genil ni, kot bi ne bilo življenja v njem. Berič ga pahne na tla.

Mahoma se dvigne Srečko. Krvavih solznih očij gleda prestrašene sosed, pa Stanojlo, ki je stal tu kot vtešeni bes. Časek je molčal pobešene glave. Prsi so se mu dvigale, roke pa pobešile. V tem se mu zalijejo oči s solzami in jel je plakati. Zakril je solze z obema rokama ter taval tje do križa. In oprl se je nanj. Po tem pa vzdigne glavo in se ozre na sosedo in reče: »Sramota vam! Ali se more zgoditi kaj takega pred poštenimi ljudmi? Sramota! Vi niste ljudje!«

In sname si čepico z glave, prekriža se in poljubi križ.

»Vsemogočni Bog! Čuj glas svoje stvari in vslihi njeno prošnjo!«

In obrne se h Stanojlu, ki se je stresel:

»Daj Bog, da bi dočakal od današnjega dne samo žalost v svojem življenju! Vsak radosten trenutek naj se ti spremeni v gorjé! Naj izgine seme tvojeja

jedno stopinjo se je ta vročina ohladila. Slovanski poslanci so namreč smeli vsaj govoriti v svojem jeziku, ne da bi jih bila ital. sodrga na tem surovu ovirala.

Tudi verifikacije slov. poslancev niso bile podvržene oni samovolji Italijanov kakor pred šestimi leti, čeravno so izvolitev namestnika dež. glavarja dr. Stangerja, ki je bil izvoljen z dvetretjinsko večino glasov, pustili nepotrjeno. Glavar Campitelli je imel tudi letos svoje muhe in se je zlasti nasproti vladi čutil zopet absolutnega gospodarja v deželnem zboru, tako da je vladni zastopnik v zbornici igral jako čudno vlogo — a v splošnem se sme reči, da so se razmere v tem zastopu izdatno premenile. Ali se je to zgodilo vsled migljaja od zgoraj ali zato, ker je stranka dr. Gambinija bivšega poslanca v Kopru nasproti razsajačem dobila močno zaslombo v prebivalstvu. Vendar ostane v tem zastopu še mnogo, mnogo dela v prilog pravičnosti, predno bode mogla dunajska vlada s pomirjenjem gledati v Istro.

Jeden najplodovitejših in zmernejših deželnih zborov pa je bil naš goriški.

Dasi smo prinesli o njegovem zadnjem zasedanju natančna poročila, hočemo govoriti o njem v bodoče še z neke druge strani.

Kmetska stavka.

Mi živimo v dobi štrajkov. Vse stavka! Kjer se kaki vrsti ljudi slabo godi, tam sklenejo stavkati, da si na ta način pomagajo. Ni tukaj kraj, kjer bi ocenjevali stavko z npravnega, narodno-gospodarskega ali zakonitega stališča. Dejstvo je, da se vsepovsodi stavka. Vendar smo bili doslej vajeni le stavkujočih delavskih slojev raznih panog n. pr. rudarjev, železničarjev, raznih obrtnih pomočnikov itd. O kaki kmetski stavki ni bilo še govora: — in vendar je res, da tudi kmetje stavkajo — in sicer pri nas v Avstriji.

Pod besedo »kmetje« ne razumemo morda kmetskih delavcev, hlapcev, nego prave kmetske gospodarje. Marsikomu se bode čudno zdelo, kako bi bilo to mo-

na tla; uničil si ga. Tudi jaz ga uničim, od danes nisva več botra!«

To izreče z vzvišenim, glasom, pa vrže čepico na tla ter je potepta z nogama. Po tem se obrne k sosedom in gre naravnost domov. Veter si je poigraval z njegovimi sivimi lasmi in ljudje so zrlji za njim, tresoč se strahu.

III.

Nekoliko časa je bila gluha tihota. Nihče ni spregovoril besede. Sosedje so gledali prestrašeni jeden drugega, govorili so kar z očmi. V tem zamrmra nekdo med množico. Beseda je dalo besedo in nastajal je vedno večji šum. Bilo je slišati tudi glas strica Jova.

»Sosedje, bratje, kaj se zgodilo?«

»Nesreča!« rečejo jedni.

»Sramota!« velijo drugi.

»Nasilstvo!« zakriče ostali.

»Ali je mogel on... tako...?«

»Grom ga ošini!«

»Bog ga končaj! — Ubogega starca tako pretepsti! In pa še botra, ki ga je držal na rokah!«

»Kedor ne spoštuje botra, tudi Boga ne časti!«

»In ta je še naš sodnik!« — reče

goče, da bi gospodarji stavkali: češ, mo-goče je bilo to prej, svoj čas, ko je kmet še robotaril, — ali sedaj — — —

Kmetska stavka je začela v Galiciji. V Galiciji imajo, kakor znano samo prav velikanska, ali pa prav mala posestva. Posestnika kmeta srednje vrste tam ni. Že pri nas, kjer pravega velikega posestnika v gališkem pomenu nimamo, vidimo, kako je manjši revnejši kmet vedno odvisen od večjega, odvisen politično in še bolj gospodarsko. Čudno je, da se pri nas ne da odvisnost odpraviti, ko imamo vendar vse polno denarnih zavodov, katerih glavni namen je kmeta osloboditi iz jarma družega, kojemu je dolžan. Če je že pri nas s politično in gospodarsko slobodo tako slabo, ko imamo mnogo posojilnic in hranilnic, kako je šele v Galiciji, kjer nimajo ljudskih denarnih zavodov, nego le kapitalistične banke.

Gališki mali posestnik je dvoje: prvič je gledé svojega lastnega obremenjenega zemljišča takozvani samostojen kmetovalec, gledé na zemljišni dolg, kojega mora z obrestmi vred — v delu z roboto plačati, je pa kmetski delavec pri svojem upniku. Le-ta pa mu plača njegovo delo toliko, da komaj živi. Ker mora na dveh straneh delati, je jasno, da mu njegova zemlja ostane zanemarjena.

Tako pridemo do zaključka, da je gališki kmet mnogo na slabšem kakor vsak hlapec pri nas. **Kajti hlapec pri nas** hoče imeti pošteno hrano in dober zaslužek, ter si pri nekolihi varčnosti lahko precej prisluži. Ne tako gališki kmet, kateri s svojim delom na lastni zemlji komaj pridela za-se najpotrebnejše, z delom na upnikovi zemlji pa ne plača družega kakor obresti. Razven tega je pa od hlapca na slabšem tudi v tem, da je vezan na zemljo, dočim je oni prost. Mnogo slabša je taka odvisnost od nekdanje robote.

Taki kmetovalci z dvojno naravo sedaj stavkajo v šestih galiških okrajih. Dela pri svojih upnikih se nočejo poprijeti, pa tudi na lastnem iz doslednosti ne delajo. Na ta način hočejo prisiliti vlado, da posreduje pri upnikih za od-

»Moramo ga odstaviti!« vzkliknejo ostali ki so se mahoma osrčili. »Naj odda sodniško palico!«

Stanojlo je stal kot okamenel. Ni slišal šuma nemirnega ljudstva, gledal je le z osteklelimi očmi za stricem Srečkom. Ali ni se tresel. Kletev, izrečena nad njegovo glavo ga je silno zadela in mahoma je docela oslabila vsak čut, ki se je še tajil na dnu duše. V tem trenutku ni mogel presoditi velike nesreče, ki jo je bil boter navalil nanj pred Bogom.

»Stanojlo, župan i sodnik!« reče zopet stric Jovo.

Nagovorjeni se strese ter se obrne k govorniku.

»Ljudstvo te noče več za župana in sodnika. Izroči mu palico znak svoje časti!«

Stanojlo pogleda Jova tako strašno, da je ta kar odskočil.

»Ljudje te nočejo več za svojega predstojnika« ponovil je Jovo, v sredi nekoliko sosedov, ki so bili pristopili k njemu.

»Nočemo te! Ti nisi več naš župan in sodnik!« pritrdjevali so ostali.

pravljenje neznosnih razmer. Upamo, da bode vlada to tudi storila, — želeli bi le bilo, da se to ne bi zgodilo prepozno, ko bo kmetijski upor že izbruhnil.

Kmečki upori so mnogo nevarnejši kakor delavski, kajti delavci dobijo danes kolikor toliko pouka v raznih delavskih društvih, razven tega pa imajo tudi precej inteligentne voditelje, ki jih pravočasno brzdajo. Vsega tega ne najdemo pri kmetiskem uporu v Galiciji, kajti znano je, da je kmečko ljudstvo v Galiciji na najnižji stopinji omike izmed vseh avstrijskih kronovin. Ako vlada ne bo nastopila naglo z vso potrebno previdnostjo, bomo kmalu imeli žalostno priliko poročati, da je pod vojaškimi in orožniškimi bajoneti in pred njih krogli tekla državljanska kri.

Naše vlade stoje vedno na stališču, da morajo s svojo močjo podjetnikom pomagati, dočim je po našem mnenju poklicana jih le varovati in kmetovalcem pomagati. — To se da doseči, če vlada začne skrbeti, da se uvede mesto ekstenzivnega gospodarstva intenzivno; dalje bi bilo dobro, če bi vlada opustila vsa umetna in neumetna sredstva za vzdrževanje veleposestev, takozvanih latifundij. Najboljše sredstvo bi pa seveda bilo osrečiti Galicijo s potrebnimi prometnimi zvezami, da bo mogoče pridelkom dobiti primerno ceno. Končno je velevažno tudi pospeševanje obrti in industrije, da se dobe podjetja, kamor bo mogoče spraviti delavske sile, kojih je v Galiciji še vedno v izobilju in koje tvorijo mrtev kapital, ker ne najdejo dela in ne plačila.

Če se to doseže, potem bo vsaj galiskemu kmetu odprta ena pot do človeške eksistence, kajti danes ima izbirati le med robstvom kakor smo že gori opisali — in pa med stavko. Stavka je pa lahko, kakor gori omenjeno, silna in narporna, — ali pa mirna — če gre namreč kmetič ter poproda, če sploh kaj ima, in jo popiha v Ameriko.

Tudi to je stavka, katera še čaka našega slovenskega kmeta. Proti tej stavki se trudijo razni faktorji: tako n. pr. vlada Zedinjenih držav v Ameriki, koja pošilja izseljence brez premoženja kar nazaj v Evropo, — tudi naša vlada se trudi omejiti to kmetisko stavko — s tem, da svari kmetovalce pred agenti; dalje mislijo uvesti neko postavo zoper izseljevanje; — a vse to po našem mnenju ne bo nič pomagalo, ker se stvar pri napačnem koncu prime. V prvi vrsti je treba gledati, da se odpravi vzrok stavke, izseljevanja, potem ne bo treba paziti na posledice. V prvi vrsti treba kmetu pomagati do gospodarske samostojnosti, ga gospodarsko odgojiti in mu v sili pomagati, potem ne bo stavkal, — potem bo delal in ostal rad na rodni zemlji.

sodbo vseh zbranih. Pobesil je glavo kot bi premišljal.

V tem stopi iz trume Ivko Djulubik, tršast mož in iztrga Stanojlu sodniški znak. „Sosedje, bratje!“ zakliče. „Tu je sodniško znamenje. Komu naj ga damo?“

„Jovu, stricu Jovu —“ je bilo slišati glasove od vseh strani.

Ivko poda Jovu častno znamenje. Jovo se ni branil.

„Ali bratje, tudi jaz sem nagel človek!“ izgovarja se novoizvoljeni.

„Ali vendar imaš dušo!“

„Ali bratje, bodele me morali slusati.“

„Bodemo te!“

Na konec se pririne k Jovu enoki Veljko.

„Torej ti si zdaj predstojnik in sodnik, stric Jovo?“

„Sem po volji zbranega ljudstva. Pa če boš ti berič pri meni, ali jih daš tudi Stanojlu pet in dvajset?“

„Da, če tako ukažeš.“

Stanojlo kot bi ne bil slišal tega, ni mu bilo mar, kaj se govori okrog njega. Stal je pri križu pobešenih rok in sklonjene glave. Čelo se mu je bilo nabralo v gube. Pač so mu rojile tužne misli po glavi. Zdelo se je da premiš-

Dopisi.

V Gorici, 3. avgusta. — „Gorica“ je že pojasnila in primerno ocenila delnozborsko delovanje učiteljskih poslancev: Tuma, Štrekelj, Treo, v prilog učiteljstvu! Posebno potrebno je to bilo o poslednjem izmed one „dične“ trojice, ki je na tako neutemeljen način napadel čast goriškega učiteljstva, ter mu mesto kruha, za katero ga prosi, ponudil lopato in pikon!

„Soči“, se ve, ni bilo prav, da se nismo Treotu, kakor sovražniki učiteljstva, za kakoršne nas ona vedno slika, še primerno zahvalili, kajti potegniti se za koristi in čast učiteljstva, to je izključljiva pravica „Soče“ (vsaj dotlej, dokler učiteljstvo ponižno za njo hodi) in gotovo je že imela sestavljen primeren odgovor na adreso Treota zaradi njegovega vse goriško učiteljstvo žaljivega govora v dež. zbornici?!

Toda „Gorica“ jo je prehitela, zato pa vsa jeza, vse rohnenje! Ker drugače ne more, podtika nam pa hinavščino, češ, da se le navidezno delamo prijatelje učiteljstva.

Ako molčimo, ji ni prav, ako govorimo in delamo, ji tudi ni prav; če to ni folotsko*, potem pa res ne vemo, kaj bi se sploh moglo tako označiti.

„Soča“ je tudi indirektno pozvala učiteljstvo, naj nam da primeren odgovor! Pa glej zlomka! Mesto tega, dobil je Treo primeren odgovor v „Učit. Tovarišu“ od predsedstva tolminskega učiteljskega društva. ... Ravno v isti številki „Učitelskega Tovariša“ je tudi omenjeno, da premestitev učiteljstva iz Koprja je tako rekoč dognana stvar. Torej vse, kar se tiče Treota, in o čemer je pisala „Gorica“.

Sedaj pa z gotovostjo pričakujemo, da se ploha psovka vsuje tudi na „Učitelskega Tovariša“ in na predsedništvo tolminskega učiteljskega društva!

Dal Bog, da bi učiteljstvo že prišlo do spoznanja in zopet nastopilo pot složnega in skupnega dela, kar edino bi prineslo našemu narodu resničen napredek in srečo.

*) Po „Soči“.

Politični pregled.

Rumunski kralj v Ischlu.

Včeraj je došel na obisk našega cesarja v Ischel rumunski kralj. Nj. Vel. cesar ga je sprejel na kolodvoru. Kralj je na to vsprejel v avdijenci grofa Goluchovskega.

Razmere v Franciji.

Od 6000 kongregacij je dobilo ukaz za zatvorjenje nad polovico. Po vseh provincijah, koder se vrši zatvorjenje vlada med ljudstvom velika nevolja; do-

Goste kaplje znoja so mu tekale po licih, in niti roke ni dvignil, da bi si jih obrišal. Morda jih niti ni čutil. ... Potem se ozre okrog sebe. Vsi so ga gledali mračno, srdito. Razumel je ta pogled. Obkoljen od tolike množice, bil je vendar sam, popolnoma sam. Bili so vsi mrzli do njega. Zdelo se je, da je to težko prenašal; to se je videlo po njegovem težkem dihanju. Moral jim je izpred oči: kajti ni imel moči, da bi kaj ukazal, ne nadeje, da bi se ga usmili, ko se njemu niso smilili sivi starčevi lasje; in bil je preslab, da bi prenesel pogled poln sovraštva. ...

Stopil je od križa. Kakor bi se mu zemlja gibala pred nogami. Ti ljudje, ki so se pred kratkim tresli pred njegovim pogledom, nemajo zanj drugega nego zaničljiv nasme. Da Djulubik je še kričal nad njim.

Opotekaje se je prišel na križem pot. Obstal je trenutek; ali neki notranji glas ga je gnal dalje. — Prehodil je vas, tu in tam je zalajal pes nad njim pred vrati. Pospešil je korake in šel čez strnišče na polje!

„Kaj je to storil nesrečni stariček...! Prekel je moj spomin! Prekel je moj zarod! Dal sem ga s palico pretepsti,

godi se tudi, da se morajo uradne osebe umakniti navalu razdražene množice ne da bi kaj opravili, od nekaterih šol so potrgani zopet uradni pečati. Po vsej Franciji se prirejajo protestni shodi proti vladinemu početju, katere vodijo najodličnejši možje iz naroda.

Političen drobiž.

Burski voditelji v Evropi. Burski vojskovodje Botha, Dewet in Delarey so se podali v Evropo. V Kapstadtu so njihove vozove do pristanišča vlekli učenci tamošnjih nizozemskih šol. Angleška vlada pa je zdaj izjavila, da jih ne pusti nazaj v Afriko, dokler ne bo drugače sklenjeno. Burskih rodbin, živčevih v prognanstvu se je dozdej vrnilo 9000 nazaj v Afriko na svoje farme. — Angleški kralj Edvard je že toliko okrevljal da hodi vsaki dan ob palci po krovu ladije. 11. t. m. hoče baje prisostovati vojaški paradi. Glede kronanja še ni določeno kedaj se vrši. — Nemiri na Kitajskem. V Sečvangu so vladne čete pobile 300—400 vstavev. — Izdajica Dreyfuss izjavlja zopet, da ni bil v nobeni zvezi ne z Nemčijo in ne z Rusijo. Verjame mu nikdo. — Mej Turčijo in Črnogoro se je spor poravnal, ker je črnogorska vlada predlog porte glede plačevanja odškodnine in uravnave državnih mej, pod gotovimi pogoji sprejela. — Kmečki nemiri v Rusiji. — V pokrajini Saratov je prišlo vsled hudobnega hujskanja mej kmeti do nemirov. Guverner je z malim oddelkom vojaštva napravil zopet red.

Domače in razne novice.

Zakon o davku na vozne listke potrjen. — Kakor poroča „Wiener Zeitung“ je zakon o davku na vozne listke dobil Najvišje potrjenje.

Za „Šolski Dom“ so plačali predsedniku: Franc Marinič, župnik v Kojkem 20 K; Janez Vidmar, dekan v Bovecu 10 K; pri cerkvenem shodu v Dolnji Trebuži nabrali 15 K; dr. A. Gregorič v Gorici 10 K; Narodna Tiskarna v Gorici 20 K. — Ženski oddelk „Š. Doma“ je izročil 101 K in sicer so plačale za leto 1902 gospe: Berbuč Fani 30 K, Dekleva Ivanka 2 K, Drufovka Amalija 2 K, Koren Pavla 4 K, Lisjak Karolina 5 K, Poverai Antonija 2 K; gospodične: Berbuč Jelica 20 K, Dekleva Jelica 1 K, Dekleva Lavra 1 K, Drufovka Ivanka 2 K, Hrovatin Klementina 2 K, Klavžar Zora 1 K, Makuc Elza 2 K, Mercina Jelica 2 K, Podgornik Katarina 2 K, markiza Obizzi Dora 2 K; — za mesec julij 1902 pa gospe: Kopač Marija 5 K, Finšger Gizela 2 K, Fon Irma 2 K, Kaučič Karla 2 K, Strel Adele 2 K, Hrovatin Antonija 1 K, Milena dr. Papež 1 K, Šantel Avgusta 1 K, Drašček Franja 60 h, ter gospodične: Schwekler Amalija 2 K, Kranjec Marija 1 K, Havel Stefanija 40 h, Biziak Rožica, Ester in Bernardina po 20 h, Šantel Henrika in Danica po 20 h. Srčna hvala!

Umirovljenje. — V pokoi je stopil policijski oficijal g. Kratky. Službo je opravljal celih 52 let in se nahaja danes v 75-letu svoje dobe. V Gorici že biva 30 let. O priliki umirovljenja so se mu

je večji nego oče. In prekel me je! — Vsa tvoja radost naj se ti spremeni v žalost! ... Tvoj rod bodi uničen! ... Bog usliši botrove kletve, in če on prekolne — nikdar ne zasveti več sreča! A jaz imam še jedinca, svojega Radoja, kot punčico v očesu. Moja radost je in nadeja, moje življenje! — Ali — dol je — „vsa tvoja radost naj se ti spremeni v žalost... in tvoj rod naj bodi nesrečen!“

Strese se. Mraz ga spreleti po vsem telesu.

„O Rog, moj Stvarnik! K Tebi molim! Ohrani mi sina, mojo radost, mojo svetlobo! Mene uniči, jaz sem se pregrešil. Mene uniči Tvoja roka, ali ohrani moj rod, moj dom!“ —

Plakanje je pretrgalo njegovo tarnanje. Utrujen se zgrudi na tla in potok solz mu pridere iz oči. To so bile od otročjih let prve solze v življenju.

Blagor mu, čigar oko more še solze potočiti. Kar je rani balzam, to je solza potrtemu srcu; odnaša ti žalost kot vihar steblo slame.

Dvigne se. Bil je nekoliko mlajši, ali strah mu je polnil iz nova dušo.

„Kaj čem početi? — Pomisli se z botrom — ali kako pa? Kako mu morem stopiti še pred oči? — Ali naj prosim

poklonili podrejeni službeni organi in prijatelji.

Na ženskem učiteljskem v Gorici prične novo šolsko leto 1902/1903, — 16. septembra t. l. — Upisovanje se bode vršilo in sicer na zavodu samo za 1. tečaj 13. in 15. in na vadnicah samo za 1. razred 15. istega meseca od 8—12 ure zjutraj.

Sprejemanje učencev, učenk in gojenk v višje razrede ali tečaje je radi prevelicega števila sedanje zavodne mladine nemogoče.

Preselitev poštnega urada. — Poštni urad v gosposki ulici se preseli v Spilerjevo hišo v isti ulici, ker so dosedanjí poštni prostori pretesni.

Zopet zaplenba sadja. — Te dni je mestni tržni komisar zopet zaplenil in to pot nič manje nego 40 kvintalov raznega negodnega sadja. — Kmetje, pazite vendar in ne delajte si škode sami!

Slabe gobe. — 50 kilogramov nerabnih gob zaplenil je te dni tržni komisar.

Sadni trg. — Dne 31. jul. je bilo na tuk. sadnem trgu 1180 kvit. sadja.

Mere in vage. — Tuk. mestni magistrat naznanja, da mere in vage, katere so bile pregledane l. 1899 in 1900, treba zopet pregledati in jih je v ta namen oddati do konca tega meseca in jednako tudi one, ki so bile mej tem časom popravljene. Krčmarji in drugi prodajalci tekočin morajo imeti vse mere natanjko zaznamovane, sicer zpadajo strogi kazni. Posebna komisija bode imela nalogo da nadzorovali in vsaki prestopok kaznovati do 200 K globe.

Sadna drevesca. — Posestniki, ki hočejo dobiti sadna drevesca iz tuk. c. kr. drevesnice, priglasijo naj se in sicer oni z dežele pri dotičnih županih, oni iz mesta Gorice pa pri tuk. c. kr. okr. glavarstvu.

O uravnavi Lokavščeka. — Ker se je pričel voziti grušč iz struge hudournika Lokavščeka pri Ajdovščini zaposipanje vip. železniške proge, se je dogovorno s podjetnikom vipavske železnice sprožila misel o istočasni uravnavi tega hudournika, da se tako vresniči želja po tem hudourniku prizadetih občanarjev in se pride v okoliš škodam, ki jih povzroča ta potok ob vsakem hudem vremenu. Večkratne pritožbe od strani ajdovskega županstva pa niso nič izdale, ker ni bilo na razpolago potrebnega denarja. Zdaj pa je vlada dovolila v to svrhu 6000 kron in se je od strani tuk. c. kr. glavarstva vse potrebno vkrnilo da se dela za uravnavo Lokavščeka izvršujejo zajedno z iztrebljenjem potoka.

Urnava te struge se izpelje od Hublja dalje jeden kilometer nad Ajdovščino. Na gorenjem delu struge se napravijo odvodne struge, ob katerih se bo ustavljal grušč ki ga prinese deroca voda. Vsa ta dela vodi gozdni komisar Kayser. Ker se pa ob teh delih kali tudi nekoliko voda potoka Lokavščeka, pritožila se je proti temu ajdovska predilnica, češ, da ne more prati v umazani vodi prediva. Vsled te pritožbe je bila v petek ogledna komisija na licu mesta, obstoječa iz okr. komisarja Polley-a, inženerja Bonavie in pa voditelja ke-

ga ni, da bi mi pomagal? Za se ne prosim pomoči — ali za svojega sina. — Tudi on je preklet!“

In spet se ga je oprijemala obupnost. Kako rad bi se bil rešil teh misli. Začel je misliti o drugem, ali siloma so se mu urivale prve misli. Vsa tvoja radost naj se ti spremeni v žalost in tvoj rod bodi uničen. ...!

Solnce je bilo že zašlo, ko se je vračal Stanojlo v vas. Večerni vetrič je ohlajeval dnevno gorkoto. Ženske so stale na vasi in se razgovarjale. Otroci so igrali na cesti ter zgrebali prah skupaj.

Današnjega dogodka je bila vsa vas polna. Kdor je imel le usta, je govoril o Stanojlu in o ubogem Srečku. In posebno še ženske; saj se ne more nič dokončati, dokler one vsega ne presejejo na svojih rešetih.

„In Srečko ga je bajé prekel“, reče ena.

„Prekel, in zdaj mu ne pomaga nič več, pa naj hodi tudi po samih samotnih in naj ga blagoslovi tudi sto menihov. — Če boter prekolne, je to grozna kletev! Ali tiho, glejte ga!“

Stanojlo je stopal mimo pobešene glave. — —

(Dalje pride.)

mičnega poskuševališča Devarda, da se kaj ukrene proti motenju vode.

Dar dr. Dinka Vitezića. — O priliki osemdesetletnice svojega imendana je dr. Dinko Vitezić daroval in sicer po 200 K „Družbi sv. Cirila in Metoda za Istro“, „Bratovščini hrvatskih ljudi v Istri“ in „dijaškemu podpornemu društvu“ v Pazinu. Akademikem društvom v Zagrebu, Gradu in na Dunaju po 100 K, Kninskemu starinarstvu društvu Bihac v Dalmaciji, vsakemu po 100 K; „Istarskemu Sokolu“ v Pulji 50 K; „Društvu hrvatskih književnikov“ 200 K in „Akademiji staroslovenskega jezika“ 300 K.

Novo laško parobrodno društvo „Unione istriana“ se je ustanovilo v Lovranu.

Škofom na Hvaru bode imenovan dr. Gjevoje, profesor bogoslovja v Zadru.

Okradeni mrlič. — Iz Idrije se poroča: Od strele ubito Marijo Peternel so prenesli v mrtvašnico, kjer se je drugi dan zapazilo, da ji je nekdo že mrtvi pokradel zlate uhanke iz ušes. Dotična oseba pa se je zbal, da tatvina ne bi prišla na dan; prinesla je ukradene uhanke drugi dan nazaj in jih položila mrtvi na prsa.

Poslopje mestne realke v Idriji. — Poslopje mestne realke v Idriji je dograjeno do prvega nadstropja.

Razdor med celjskimi Nemci. — Mej celjskimi Nemci se je pojavilo nekaj, kar priča, da med najhujšimi sovražniki tamošnjih Slovencev ni vse v redu. Najnemirnejši nemški agitatorji kakor dr. Mraulagg, Jabornegg in dr. so zapustili Celje, župan Stiger se je odpovedal, dr. Stepischnegga so pa za jedno leto suspendirali. Nemške trgovine razpadajo, ker jim je zavedno slovensko ljudstvo odtegnilo svojo podporo, a kar je najznačilneje: tudi v mestnem gospodarstvu ni vse tako kakor bi moralo biti. — Pri zadnjih občinskih volitvah je bila že znatna opozicija proti vladajoči klikki in je skušala pridobiti Slovence za skupen nastop proti sedanjim gospodarjem občine. To so prvi znaki, ki kažejo da Celje ni več nepremagljiva nemška trdnjava.

Graška univerza in slovenski juristi. — Na graški univerzi je v letošnjem poletnem tečaju po dokončanih pravnih študijah napravilo 20 Slovencev drugi, to je judicijalni izpit. Potemtakem zapuščajo sedaj graško pravno fakulteto 20 Slovencev z judicijalnim izpitom; izmed onih slovenskih kandidatov, ki dobo delali izpit še le meseca oktobra z veljavo za ta tečaj, se jih lahko računi 10, tako, da znaša na graški univerzi število absolviranih slovenskih pravnikov z dovršenim drugim državnim izpitom to leto okroglo 30.

Nove svalčice. — C. kr. finančno ministerstvo je dovolilo, da se smejo prodajati v gostilnicah in kavarnah še sledeče tujezemske svalčice: Figaro à 8 h. Oziris 7, Ramzes 8, Hyksos 7, Aida po 10 h in Samson po 7 h.

Za varstvo ptičev. — Poljedelsko ministerstvo je izdalo posebno brošuro, z navodilom za uspešno varstvo ptičev. To brošuro je doposlalo vsem c. kr. gozdnim ravnateljstvom z naročilom, da nastopajo v svrhu obrambe ptičev strogo po tem navodilu.

Nova Vilharjeva skladba. — Pri slavnosti „Kola“ v Zagrebu bo pevsko društvo „Sloga“ pelo novo skladbo našega rojaka Vilharja „Na Celju gradu“. Besede je napisal pesnik Mihovil Nikolič.

Nenaravni škandal v Budimpešti. — To mora biti prava Sodoma in Gomora v pozidjeni Budimpešti! Našli so organizirani zavod za onečaščenje malih deklic. Strahovito se sliši, kar so pripovedovale te male žrtve. Zloglasne ženske so kar na ulicah pobirale 5 do 8-letne deklice. Ena teh, ki je že baje v bolnišnici umrla za posledicami, je pripovedovala starišem, ko so silili v njo, odkod ima toliko sladkorja, da jo je neka „gospa“ povabila v hišo v stranski ulici, kjer je že našla eno tovaršico enake starosti. Prišla sta iz druge sobe dva gospoda in jima dala sladkorja. „Gospa“ pa jima je dala nekaj sladkega piti, da ste zaspali. Ko sta se prebudili, ni bilo več gospodov. Bili pa ste obe tako slabi, da niste mogli niti stati. Ženska je na to vzela iz zaboja dve — otroški glavi ter jima zapretila, da se jima isto zgodi, ako črhnele le besedico o tej hiši. Zato so ostali škandalni tako dolgo prikriti. Razjarjeno ljudstvo je hotelo nesramno hišo naskočiti in pobiti zapeljivce, toda policija je demonstrante razgnala, a brezvestne trgovke še danes niso zaprte, temuč se še norčujejo iz razjarjenih, češ da jih varuje višja moč. Zapletene so baje v ta škandal zelo visoko stoječe osebe, zato pa se bo najbrže cela preiskava ustavila, kar je politični šef iz-

izpraševati. — Tako je na Ogerskem in povsod, kjer ukazuje krvoločni žid!

Prodaja Mažark. — „Bud. Hirlap“ podaja tužno sliko, iz katere se razvidi, da ni dežele na svetu, kjer bi se tako trgovalo z dekleti, kakor ravno na Ogrskem. Po celem svetu so raztresene žrtve brezvestnih sleparjev, ki na ta način trgujejo s častjo mažarskega naroda. Nato se častnik obrača do vlade in do človeške družbe, da naj vendar že enkrat naredi potrebne korake, da se prepreči vsa taka „trgovina“.

Vsled svinjske kuge pokončalo se je uradoma v Avstriji v času od 27. sept. 1900 do 31. marca 1902. leta 102.710 prašičev in je imel državni zaklad vsled tega 3.218.889 K 15 vin. izdatkov. In uspeh!? Zadnji izkaz o živinskih kužnih boleznih nam na to odgovarja s 699 okuženimi hlevi. Seve se imamo za to gospodom Madjarom in skrajni potrpežljivosti avstrijskih davkoplačevalcev zahvaliti. Radovedni smo, ako se bo povodom nagodbnih obravnav našlo v državnem zboru primerno zadosti odločnosti napram ljubim okuženim sosedom.

Mokra leta. — Leta 1315 je deževalo vsak dan od meseca maja do konca leta. L. 1401 je deževalo od srede marca do konca septembra skoro vsaki dan. L. 1405 od avgusta do konca leta 1406. L. 1486 je bilo toliko dežja za časa cvetja, da je vse segnilo. L. 1494 je padlo toliko dežja, da niso mogli ne orati ne sejati in vozniki niso mogli voziti. L. 1660 je deževalo od Binkošti do jeseni istega leta in ljudje niso pridelali ničesar. L. 1786 so bile vsled vednega deževja velike povodnji. Torej je bilo tudi v preteklih časih veliko vode na nebu in na zemlji.

Proces Palizzolo. — Te dni je bil v Bologni obsojen na 30 let ječe oni italijanski poslanec Palizzolo, ki je bil eden najglasovitejših članov nevarne roparske družbe „Maffie“. Pred nekaj leti je bil v železničnem vozu zavrtno umorjen ravnatelj sicilske banke Notarbartolo, ker je strogo razkrival razna sleparstva, na katerih so bili vdeleženi upravitelji te banke — vsi člani „Maffie“. Dolgo se ni moglo priti na sled morilec, a konečno se je izvedelo, da je bilo glavna oseba pri tem umoru Palizzolo, državni poslanec za mesto Palermo. On je dal nalog za ta umor, a „sparafulice“ Fontana ga je izvel. Preiskave so bile dolgotrajne, a vztrajnosti sinu umorjenega, višjega italijanskega častnika, ki se ni hotel za svojega očeta maščevati po načinu navadnih morilcev, marveč je hotel, da Palizzola in sokrivce zadene roka pravice, je zahvaliti, da je ta nevarni „ljudski zastopnik“ prišel pred poroto v Bologni. Proces se je vršil celih najst mesecev in je zahteval nič manj nego dve sto porotnih sej. Zaslišanih je bilo pet sto prič, sodelovalo je osemnajst odvetnikov. V teku procesa je umrl jeden sodnik, a dva porotnika sta nevarno obolela, kar gre baje na rovaš maščevalne „Maffie“. — Porotna dvorana v Bologni je največja sodna dvorana v Italiji in vendar je bila pri vseh sejah do zadnjega kottička napolnjena. — To je že drugi tak proces v Italiji, prej Musolino, zdaj Palizzolo. Koliko jih pač še bode?

Zračna slika. — Iz Bregence se poroča, da so videli v bližnjem kraju Neukirchen krasno zračno sliko. Bilo je ob šestih jutraj, ko se je začelo na nebu slikati celo mesto Bregence z vso krasno okolico. Videlo se je jezero, reka, potoki. Čez nekaj časa je slika zginila z neba.

Odlikovanje izumitelja. — Ruski car je odlikoval izumitelja brezžičnega brzojava Marconija z Aninem redom druge vrste, to pa vsled tega, ker je Marconi za časa obiska italijanskega kralja na Ruskem, na krovu ital. vojne ladije „Carlo Alberto“ z vspehom izvršil več poskusov s svojo iznajdbo. Ako pa je resnica, da je Hrvat Nikola Tesla pravi izumitelj brezžičnega brzojava, tedaj to odlikovanje ni šlo na pravi naslov.

Plemstvo propada. — Te dni je prišla na boben palače stare plemenitške rodovine Orsinov in vila Borghesi. To jasno dokazuje gmotni propad obeh starih rodovin, ki sta bili v srednjem veku najbogatejši in najimenitnejši v celi Italiji. V krasne stavbe se bode gotovo naselil kak „oplemenjeni“ krivonosce.

Paradiž za konje je gotovo Amerika. Repe striči konjem je pod kaznijo prepovedano. Bič ima izvošček samo „zavoljo lepšega“. Kdor poka z bičem po cesti, tega peljejo pred sodnika; izgovor, da ni zadel konja, je nedopusten. Konji nosijo slamnike. Kdor si ne more nabaviti slamnika, ta priveže vsaj nekaj vej na čelo konja, ali se pa loči od svojega slavnika in ga napravi konja, no-

in raje se odpove letnim počitnicam, kakor pa da bi prodal svojega konja in malo kočijo, s katero se ob nedeljah vozi po cestah.

Tatovi biserov. — V Londonu je te dni hotel uslužbenec neke firme odpotovati v Amsterdam zabojček nebrušenih dijamantov, da jih ondi brusijo. Mej zavijanjem je bil pozvan na telefon mejtem pa so izginili dijamanti.

Koliko besed se zamore napisati z navadnim svinčnikom. — To vprašanje je hotel rešiti neki Anglež. Z jednim istim svinčnikom je pisal tako dolgo, dokler ga je zamogel držati ter je napisal 95.608 besed. Drugemu pa ta rezultat ni zadostoval. Dotični je uporabil svinčnik popolnoma do konca ter napisal 400.000 besed.

Polževa moč. — Nobeden ne bi mislil, da je mali zaspani polž v resnici jedna relativno najmočnejših živali na svetu. Polž lahko nosi celo svojo hišo po svetu in more vleči za seboj tovore, kakor nobena druga žival. Nedavno sta se dva pariška otroka zabavala s tem, da sta nalagala na polžovo hišico svinčene uteže. A glej čudo! Polž se za uteže še zmenil ni in je v jednemer lezel po svoji poti. Naredita sta si svoj tem voziček, v katerega sta naložila kamenje do 4 klg. V ta voz vprežeta polža. In polž je brez kake posebne težave vlekel voz, ki je bil malone stokrat težji od njega. Začetkom se je le nekoliko začuden ustavil, ko se njegova hiša ni hotela premakniti. Temu je mlada Parižanka s tem opomogla, da je vpregla polža z elastično vrvico, ki se je polagoma napela. Nato sta otroka nabrala čez 40 polžev, katere sta vpregla pred svoj voziček in se vsedla vanj. Čej dolgo časa se je začel voziček premikati ter se premaknil celih 8 cm.!

Nova vrsta pšenice. — Neka ameriška poljedeljska šola vzgaja novo vrsto žita, ki je dokaj bogatejša in rodovitnejša, kakor vse druge vrste, in ki tudi vremenskim premembam lažje kljubuje. Nove vrste pšenice si je ta šola na ta način vzgojila, da so na vse zgodaj prenesli cvetni prašek jedne pšenice na pesti druge in so jo nato z največjo skrbjo in pazljivostjo varovali pred vetrom in pred ptiči. Po večkratnih poskusih se jim je posrečilo dobiti novo vrsto, ki bode prekosila vse druge.

Narodno gospodarstvo.

O vrednosti sadjarskih zadrug.

Sadjarstvo spada gotovo med najvažnejše postranske vire kmetovalčeve, tega ne more pač nikdo zanikati; zato pospešujeta sadjarstvo i dežela i država precej izdatno, vendar pa moramo žalibog priznati, da nauki umnega sadjarstva le silno počasi prodirajo mej ljudstvo naše in da pravega napredka v tej smeri skoro ni. Posebno v krajih, ki imajo za sadjarstvo najugodnejše podnebne in talne razmere, v katerih bi bili sadni dohodki lahko izvrstni, ravno v takih krajih ravnajo s sadjarstvom veliko preveč po maščehino in podcenjujejo pomen sadjarstva za domače razmere. In ravno danes, ko je tržna cena skoro vsem pridelkom močno pala, ima ali bi vsaj moralo imeti sadjarstvo večji pomen, ker more vsaj deloma nadomestiti izgubo vsled znižanih cen poljskih pridelkov.

Ako se vprašamo, zakaj da se pri nas ne obrača na sadjarstvo ona pozornost in ljubezen, ki jo po svoji naravi zasluži in kakoršno uživa po drugih deželah vže davno, potem damo lahko dvojen odgovor: prvič je znanje sadjarstva mej nami še silno pomanjkljivo in drugič ni ravno pri sadjarjih o kakšni organizaciji niti govora.

Skoro na vseh gospodarskih strokah obstoja dandanes teženje gospodarskega združenja, s kojim se dosežajo tudi najlepší vspehi; zato bi morali tudi sadjarji stopiti skupaj k združenemu delu in v vsakem kraju ustanoviti sadjarsko zadruho. Ako bi imeli v večini okrajev tako sadjarsko zadruho, potem bi se mogle vse take zadruge zvezati v „osrednjo sadjarsko zadruho“. So dežele, ki imajo vže davno take zadruge, kojih delo je padlo na rodovitna tla in katerim gre hvala za velik del sadjarskega napredka. Ako hočemo slediti v sadjarstvu dobri zgled drugih dežel, potem potrebujemo sadjarskih zadrug, ki imajo nalogo, pospeševati sadjarstvo v posameznih okrajih prav sistematično ali prav po gotovem načrtu, je razširjati in sadjarsko znanje trošiti v ljudstvo.

Marsikdo mi morebiti poreče: saj imamo kmetijska društva in razne zadruge, ki tudi pospešujejo sadjarstvo.

Naš odgovor: Kmetijska društva imajo, ako hočejo vršiti svojo dolžnost, rešiti toliko obče kmetijskih vprašanj, da morejo ostati sadjarstvo pri njih pod-

koristni stroki priti kam naprej, treba nam je specialnih sadjarskih zadrug, ki služijo samo sadjarstvu.

Prav lepo nam našteva gospod A. Winter, strokovni učitelj korist takih sadjarskih zadrug za vsaki okraj!

1. Taka društva bi ponesla preskušene nauke kmetijskega sadjarstva mej ljudstvo. Vsako leto bi morala biti dva ali vsaj jeden shod, na katerem bi imeli potovalni učitelji, dobri sadjarji, vrtnarji itd. teoretično-praktična predavanja. Taki shodi bi se vršili lahko večkrat v sadnih vrtnih članov, kjer bi se vršila ob enem praktična razkazovanja (demonstracije), ki bi služila pozneje v podlago pravičnega sadjarstva. Pri takih shodih bi se vneli živahni razgovori (debate), pri kojih bi bilo slehernemu svobodno povedati svoje mnenje in opazovanje.

Pri takih shodih bi se morala obravnavati pred vsem najvažnejša vprašanja iz sadjarstva: nakupovanje dreves, njihova kvaliteta, saditev drevja, oskrbovanje in ravnanje z mladim drevjem, oskrbovanje starejših nasadov, gnojenje rez in pod. Ena najvažnejših točk, ki našemu sadjarstvu neizmerno škoduje, namreč nebroj sadnih vrst, bi se dala s skupnimi močmi najlažje udušiti. Mislimo si celo deželo razpredeno s celo mrežo sadjarskih zadrug, v kateri se sistematično deluje na to, da se zatre malovredne vrste in pomnožujejo in sadijo samo najboljše in najpriljubnejše, potem bi ne trajalo dolgo in imeli bi velik, enoten saden vrt hvalevrednih vrst, s katerimi bi mogli tudi na trgu tekmovali; seveda vse te lepe sanje zahtevajo, da udje ne bi smeli držati rok križem, ampak bi morali zvesto sodelovati.

2. S pomočjo sadjarskih društev bi se tudi proti raznim škodljivcem mnogo uspešneje bojevali.

Večina kmetovalcev ne pozna niti življenja škodljivcev niti sredstev proti tem sovražnikom sadnega drevja, če tudi nam leto za letom uničijo boljši del naše sadne trgatve.

Kaj pomaga skrbnemu, umnemu in pridnemu poljedelcu, ako v svojem sadovnjaku zatira žuželke kakor: gosence, hrošče, listne in krvave ušice itd. če pa njegov vnemarni sosed, če pa cela ostala občina niti s prstom ne migne? Kaj nam pomaga v tem oziru najboljša postava, ako nima nad njo čuvati nihče ali pa nepoklicani organi, ki najbolj škodljivih žuželk niti ne poznajo? Kaj čuda, ako potem najbolj vnetemu upade pogum in mu zamrje veselje in ljubezen do sadjarstva.

Sadjarsko društvo pa kojemu bi pripadal večji del občine, bi lahko izpeljalo splošno pokončavanje škodljivcev in marsikakemu nepotrebnemu žužku popolnoma zagrenilo veselje do sveta. Žuželke se še tako, če jih pokončavamo, preveč množijo, ako jih pa, kakor doslej, še božamo in negujemo, ali je potem kaj čudno, ako gre sadjarstvo vedno bolj rakovo pot? (Konec sledi.)

Redilna vrednost jaje.

Dasi so jajca že ena najzdravejših jedil, vendar se premnogokrat ne greši z vživanjem istih ker se premalo zna za njih redilno vrednost.

O tem piše predstojnica neke gospodinske šole v sledeče: Jako napačno je da se bolniku, ki potrebuje moči, da v ta namen jajčni rumenjak, v juhi, beljak pa se vrže proč kot nerablji.

Glavno kar ima hranilno vrednost je beljak, rumenjak ima svojo vrednost vsed tolsče največ radi svoje maščobe. Enako napačno je da se vžijajo surova jajca. Beljak surov se v želodcu nikakor ne razkroji tako kakor kuhan temuč ostane kakor težka tvarina v želodcu, ter se le prav polagoma izgublja. Še celo trdo kuhana jajca so lažje prebavljiva kakor surova. Najredilnejša so jajca ako se jih mehko skuha brez drugih dodatkov.

Vporaba jaje je velike vrednosti v gospodarstvu človeškega organizma, glede redilne moči, kakor tudi glede dobrote jedila samega.

Vendar pa je prislovica: Edno jajce ima toliko redilne moči v sebi kakor pol piščeta, popolnoma neutemeljena, kajti pol kilograma mesa naj bode tudi pišče, stane dandanes manj kakor bi stalo toliko jaje kolikor jih je potreba da dosežejo ono redilno vrednost kakor ima pečeno meso kakoršno koli.

Glavno je da se jajca vporabljajo sveža kar se več ali manj da spoznati.

Sveža jajca so prozorna in primerna teža, kajti jajca starejša kot so, več vode izpuhti iz njih ter so vsled tega lažja in temnejša.

Za njihovo neškodljivo hranjenje je mnogo pripomočkov vendar je skoro najbolj razširjeno hraniti jih v apnjeni vodi; ako ne pride zrak do njih držijo se prav dobro, ter jih lahko uporabimo kot

Zahvala.

O priliki nenadomestne izgube našega preljubljenega soproga oziroma očeta in tasta, gospoda

Andreja Drašček

nadučitelja,

izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, posebno častiti duhovščini in gospodom kolegom nepozabnega ranjkega, sploh vsem, kateri so se tako polnoštevilno udeležili pogreba, svojo najiskrenejšo zahvalo. Zahvaljujemo se nadalje iskreno slavnemu učiteljskemu društvu in slavnemu županstvu in drugim gospodom za darovane vence ter g. nadučitelju in pevcem za pesmi žalostinke. — Bog plati vsem stotero!

Družina Drašček-Brumat.

Urtožba, dne 4. avgusta 1902.

Po zmerni ceni je na prodaj lep, viseč svetilnik (kloča)

ki je posebno pripraven za male cerkve na deželi. — Več se izve pri našem upravnistvu.

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodnji,

izdelujeta

vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporočata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

Loterijske številke.

2. avgusta.

Dunaj	28	45	50	35	67
Grac	28	18	21	72	15

„Centralna posojilnica“ v Gorici,

registrirana zadruga z omejeno zavezo, sprejema **hranilne vloge**, katere obrestuje po $4\frac{1}{2}$ polmesečno; nevzdržene obresti pripisuje konec leta h glavnici. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Daje **posojila** udom na osebni kredit po $5\frac{1}{2}$ in na vključbo po $5\frac{1}{2}$. Sprejema **člane** z glavnimi deleži po 200 K in z opravnimi deleži po 2 K.

Otvorja članom tekoče račune, katere obrestuje po dogovoru. Za nakup in vračanje so na razpolago poiznice c. kr. poštne hranilnice, tako da je mogoče poslati denar brez poštnih stroškov.

Uradne ure so vsak delavnik od 8—12. ure zjutraj in ob ponedeljkih in četrkih tudi popoldne od 2—4 v ulici Vetturini 9.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Solskega doma“.

Peter Drašček,

trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici
Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše, kakovosti Priporoča se slav. občinstvu.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča
pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dal-matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Rostrežba poštena.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar,

Semeniška ulica št. 6,

ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov

ter toči v svoji krčmi

pristna domača vina

in postreže tudi z jako ukusnimi jedili.

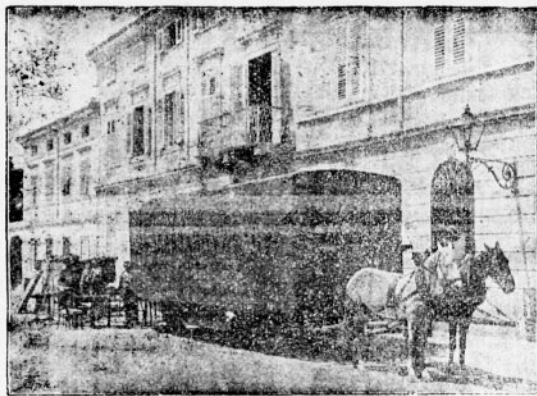
Špedicijska poslovница

Gašpar Hvalič

v Gorici,

v ulici Moreli št. 12.

Priporoča se toplotno slovenem v mestu in rojakom na deželi za prevažanje vsakovrstnega blaga in poštstva v vse kraje. Ker ima tri nove zaprte vozove za prevažanje, zagotavlja, da se blago ne poškodovano dostavlja.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlin v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užigalice. — V zalogi se dobé tudi testenine trvdke Žnidaršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici h. št. 1.
(v lastni hiši.)

Za vsakega nekaj!!

dobi se v zalogi trvdke

I. Zornik, — Gorica
Gospodka ulica št. 7,

prva in edina slovenska trgovina za modno blago.

Najboljše, največje in najcenejše skladišče vsakovrstnega perila, sraje za hribolazce in kolesarje vsake velikosti, jopice za telovadce, krasnih kravat v vsakem slogu, nogavic, rokavic, životnikov (modercev), solčnikov, pihalk, dežnikov, blusen, spodnjih kril, divnih okras-kov za obleke, svil za obleke in bluse, vsih potrebnih za vezenje.

Priporočevalno najboljše kupovališče za g. šivilje in krojače.

Naročila za izdelovanje perila (za gospode) in modercev po vsaki meri in

„Narodna Tiskarna“

*** v Gorici, ulica Vetturini št. 9 ***

je preskrbljena z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem, ter more prevzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela z zagotovilom točne in strokovno pravilne izvršitve v moderni in okusni obliki po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence

V zalogi ima vse tiskovine za duhovnije, županstva in druge urade na močnem papirju, ter na prodaj ima knjige: Ilijado, Tri igre, za slovensko mladino in Zgodovino tolminske šole

TISKA:

„GORICO“

ki izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 K, pol leta 4 K četrt leta 2 K

TISKA:

„PR. LIST“

ki izhaja vsak četrtek ter stane na leto 4 K, pol leta 2 K, za manj premožne celo leto 3 K

TISKA:

brošure * * *
* * * diplome
* * * trgovske račune
cenike * * *
vabila na karton
* * * in na papir
sprejemnice * *
* * * za društva
pisma in zavitke
s firmo * * *
* * * etikete
za vsakoršno * *
* * * porabo
plakate * * *
v raznih barvah
* * * in velikosti
i. t. d.

TISKA:

* * * pobotnice
računske sklepe
* * * lične tiskovine
za industrijo * *
* * * trgovino
in obrt * * *
* * * posetnice
razne velikosti *
* * * in oblike
z zavitki * * *
* * * zaročnice
in poročnice * *
* * v elegantnih
skatljah * * *
ter osmrtnice v
* * * raznih oblikah
i. t. d.